

Technologija mokslo ir kūrybos simpoziume

DR. ALGIRDAS NASVYTIS

Š. m. lapkričio mėn. 28 d. įvykusios technologijos paskaitos buvo paskirstytos į dvi dalis: 1) informacijos ir erdvės technologijos sesija, vadovaujama dr. V. Klemo ir 2) Medžiagų ir energijos technologijos sesija, vadovaujama dviejų Clevelando daktarų: S. Mato ir R. Kašubos.

Vienuliškai skaitytų trumpų paskaitų, trukusių 20-25 minutes, tegalėjo duoti paviršutinišką informacinį vaizdą apie mūsų jaunų technologų klasę ir jų veiklos sritis. Susidarė ne tik teigiamas, bet ir labai džiuginantis įspūdis; visi paskaitininkai savo temas perdavė su giliu žinojimu ir, su mažomis išimtimis, puikiai lietuvių kalba ir geru lietuvišku technikos terminų vartojimu. Net ir jaunas, ką tik "iškeptas", daktaras Šarūnas Lazdinis pademonstravo tobulus lietuviškus terminus skystųjų mechanikos srityje, kuri nepriklausomoje Lietuvoje buvo mažai nagrinėjama ir net tuomet dar neturėjo pakankamai tinkamų terminų.

Paskaitininkai, be išimties, įrodė, kad jie yra Amerikos inžinierių ir pionierių tarpe, kurie stumia technologiją pažangos keliu. Lietuvių inžinierių ir mokslininkų, dirbančių kūrybinį ir pažangos darbą visame pasaulyje pirmąjį kartą Amerikos Jungtinėse Valstybėse yra kelis kartus daugiau, negu galėjo atvėkti į šį simpoziumą. Tą patį fenomeną galime pastebėti ir kitose griežtųjų bei humanistinių mokslų srityse. Vienas iš simpoziumo laimėjimų buvo tas, kad mūsų visuomenė buvo supažindinta su mūsų intelektualų įspūdinga veikla.

Pirma vyko Informacijos ir erdvės technologijos sesija. Dr. Vytautas Mikėnas (Radio Corporation of America) kalbėjo apie Fazę suderintų elementų antenas radarų sistemoms. Šito tipo antenos, kuriose spindulio sukimas atliekamas be mechaninių priemonių, buvo jau žinomas prieš dvidešimt metų. Tačiau jų pritaikymas pasidarė įmanomas tik paskutiniui laikui, išvysčius reikiamą elektroninių dalių gamybos technologiją. Šito tipo antenos pasižymi visa eile teigiamų ypatybių, palyginus su mechaninėmis, ypačingai dideliu išmatavimu radaruose. Dr. V. Mikėnas,

nagrinėdamas įvairias tų antenų pritaikymo problemas, įrodė, kad jis yra tarpe tų specialistų, kurie tokias antenas išvysto.

Dr. Zenonas Rekašius (profesorius Northwestern University, Chicago) kalbėjo tema "Optimatinė kontrolė ir interesų konfliktas". Tai yra labai specializuota matematinių kompiuterių ir dalinai žaidimų teorijos (Game Theory) sritis. Dr. Rekašius, dirbdamas komplikuotoje skalčiavimo ir kontrolės srityje, ieško geriausio sprendimo eilę vienas nuo kito priklausančių faktorių. Jis yra suradęs sprendimus tiems atvejams, kada visa informacija strategijai gaunama optimizacijos pradžioje, ir tiems atvejams, kada informacija įplaukia pastoviai kontroliuojamo proceso metu. Jis savo teoretinę studiją perkėlė į ekonomijos sritį, kurioje skirtingi faktoriai yra ekonomiškai partneriai, ir nagrinėja optimalinės strategijos atvejus, kuriuose ekonomiškai partneriai yra ar nėra susitarę, ir kuriais atvejais galima pasiekti geresnių rezultatų, susitarus ar nesusitarus.

Dr. Rekašius atlieka kūrybinį tyrimo darbą labai progresuojančioje automatinės kontrolės srityje.

Dr. Kęstutis Kirvaitis (Bell Telephone Co., Naperville, Ill.) kalbėjo apie atpažinimo problemas dinaminėse sistemose. Tiksliau sakant, jis kalbėjo apie sistemas, kurios "mokosi" ir tobulėja, matuodamos reiškinį ir perduodamos matavimų rezultatus į kompiuterius, darančius sprendimus pagal gautą informaciją. Matematinė ir teoretinė dr. Kirvaitio paskaita dalinai papildė dr. Rekašius tą prasmę, kad dr. Rekašius ieško optimalinio sprendimo tam tikrose sistemose, o dr. Kirvaitis ieško optimalinio atpažinimo tiems sprendimams padaryti. Jiedu abu dirba didelių galimybių turinčioje srityje.

Inž. Henrikas Bankaitis iš Clevelando, dirbąs Valstybinėje aeronautikos ir astronautikos įstaigoje (NASA), kalbėjo apie "Technologijos vystymą didiesiems kieto kuro raketų varikliams". Raketos yra dviejų tipų: skysto ir kieto kuro. Skysto kuro galingos raketos reikalauja labai galingų pompų, bet lengvesnės struktūros kuro indų. Kieto kuro raketos neturi pompų, tačiau turi dvi problemas: 1) reikalauja daug stipresnių kuro indų, nes, degdamos viduje raketos, kuras išvysto didelį spaudimą, ir 2) tolygaus degimo problema. Kietas kuras dega paviršiuje. Tolygiam degimui reikia giti pastovaus degimo paviršiaus. Šitas reikalavimas virsta labai komplikuota geometrine problema. Inž. Bankaitis savo paskaita supažindino klausytojus su savo darbu kieto kuro srityje, pademonstruodamas raketų modelius. Atominių karo pasirošimui vis daugiau naudojamos kieto kuro raketos, nes jos gali būti iššautos tuoj pat, gavus įsakymą. Skysto kuro raketos rei-

Anastazija Tamošaitienė

Gloria in excelsis Deo...

kalauja valandų pasirėngimo.

Dr. Šarūnas Lazdinis (Ohio State University, Columbus, Ohio) skaitė paskaitą apie termodinamiškai neekvilibruotų reiškinų efektus aukštos energijos dujų srityje. Labai svarbu yra žinoti visus parametrus ir termodinaminis reiškinys aukštos energijos ir supersoninio greičio dujų srityje. Pagrindinis uždavinys yra tokiose sąlygose išmatuoti reikalingus parametrus.

Dr. Lazdinis atpasakojo naujus matavimo metodus su elektronų ir jonų koncentruotais spinduliais bei tų matavimų rezultatus. Šie rezultatai gali pagerinti raketinių variklių ir kitų degimo procesų našumą.

Dr. Vytautas Klemas (General Electric, Philadelphia, Pa.) kalbėjo apie optimalinį fotografavimo spalvų parinkimą Marso paviršiaus išryškinimui. Žemės paviršiaus fotografavimas iš satelitų siaurose šviesos spalvų juostose jau yra naudojamas su jautriomis tik siauram šviesos bangų dažnumo tarpui pritaikintomis filmomis. Šiandien iš automatinio erdvėlaivio yra fotografuojamas Marsas. Planuojama siusti tobulėsius ir arčiau Marso priekendancius instrumentuotus erdvėlaivius. Taigi, labai svarbu surasti geriausius metodus Marso paviršiaus nuotraukom pagaminti. Dr. Klemas, vienas iš šios komplikuotos problemos sprendimo

dalyvių, vaizdžiai nupasakojo uždavinio atpažinimą ir sprendimo ieškojimą.

Popietinėje sesijoje vyko Medžiagų ir energijos technologijos paskaitos.

Dr. Šarūnas Užgiris (Illinois Institute of Technology, Chicago, Ill.) kalbėjo apie greitesnio už garą automobilio kai kurias konstrukcines ypatybes. Be abejo, idėja turi didelę tyriminę vertę: sukonstruoti automobilį, kuris riedėtų žemės paviršiumi greičiau už garą. Dabartinis greičio rekordas yra maždaug 600 mylių į valandą. Projektuojamo automobilio problema yra ne greičio išvystyme, jį padidinant 200 mylių (Nukelta į 2 psl.)

O žemėje kalėdinė ramybė...

Nuotrauka V. Maželio

Kertinė Parasė

KO NETEKTA IR KAS ĮGYTA

Pastaruoju laiku jau įpratome vienus ar kitus kalendorinius metus, be būtinų keturių skaitmenų, dar pažymėti kuriuo nors mums išskirtiniu vardu. Taip turėjome Maironio metus, Donelaičio metus, Jaunimo metus, Laisvės kovos metus, na ir besibaigiančius šiemetinius 1969-tuosius Šeimos ir švietimo metus. Bet iš to švietimo išdaigininkas likimas ėmė ir net per daug skaudžiai pasityčiojo, kai, tokių metų patetišką vėliavą iškelus, užsidarė Amerikoje toji vienintelė šv. Antano lietuvių gimnazija Kennebunkporte. Būtų gera, kad šitą liūdnamį pokštą priimtume kaip išpėjimą, jog mažiau pasitikėtume vien tik kokių nors stebuklingų šūkių galia, o labiau įniktume į kasdieninio ir sunkaus darbo — tegu ir šeimoms bei švietimo — realybę, per daug nesiremami iškilnių, vėliavų ar skambių lozungų "stebuklingąja" galybe.

Kitas, daug pasakantis, rimtas išvadas verčiantis daryti faktas — tai ilga, ypač vyresniosios kartos, mūsų mirusių kultūrininkų eilė. Visa tai rodo, kad likusius ir kūrybai pajėgius gyvuosius reikia skubiai pačia gerąja prasme išnaudoti. O čia jau turėtų nejuokais akis plačiau atidaryti bei plačiau apsižvalgyti ir įvairūs fondai, ir įvairios kultūrinės, visuomeninės organizacijos, taipgi ir pavieniai geravaliai ir šviesiau nusiteikę mecenatai.

Kad tas vien tik vienerių — 1969-ųjų metų balsiai nuostolingas mūsų tautai praradimas būtų akivaizdus, štai visa vartinė niekuo nepakeičiamų pavardžių. 1969 metais tauta palaidojo paskutinius savo nepriklausomybės akto signatarus: antrąjį laisvosios Lietuvos Respublikos prezidentą Aleksandrą Stulginskį ir Petrą Klimą. Tokiu būdu 1918 metų Vasario 16-tos akto šandien jau nėra dabartis, bet istorija. Netekta žymiųjų visuomenininkų — Juozo Baciūno, Erdmano Simonaičio, dr. Pijaus Grigaičio, dr. Prano V. Raulinaičio. Žurnalistas savo tarpe jau niekada nematys Jono Kardelio. Muzikiniame mūsų gyvenime labai truks amžinai iškeliavusių Aleksandro Kutkaus, Motiejaus Budriūno, Juozo Strolios, Aleko Mrozinsko, Juozo Bertulio. Lietuvių dailės neteko vienos iš spalvingiausių savo palečių — mirė dailininkas Adomas Galdikas. Įvairių mokslų nuostolis: Lietuvoje mirė žymusis kalbininkas prof. Juozas Balčikonis, Amerikoje — geografas Antanas Bendorius ir istorikas dr. Konstantinas Avižonis. O sąmoningoji mūsų jaunųjų kultūrininkų bei visuomenininkų karta savo tarpe labai pasigėdys dr. Kęstučio Kudžmos, mirusio vos 41 metų. Šitokio liūdno sąrašo parašėte tad ir kyla gana baugus klausimas: ar ateina ir ar ateis pakankamas skaičius jaunesniųjų išėjusių vietoms užimti? Bet apie tai dar šio rašto pabaigoje, o dabar meskime bent vieną kitą žvilgsnį į tai, kas dėjosi 1969 metais gyvųjų barose.

Ypačiai užderėjo poezijos rinkiniai. Kai kurie jų tikrai išskirtinio brandumo. Išleista: Henriko Nagio "Broliai balti aitvarai", Vitalijos Bogutaitės "Lietus ir laikas", Vlado Slaito "Aguonų gaisras", Gražinos Tulauskaitės "Vakarė banga", Leonardo Andriekaus "Po Dievo antspaudais", K. Grigaitytės "Trapus vakaras", O. B. Audronės "Tik tau ir man", Pr. Lemberio "Tau, sesute", Vytauto Karoso "Poilsis ant laiptų" ir pačių jauniausių poezijos antologija "Tiltai ir tuneliai".

Mūsų čionykščio literatūrinio gyvenimo spalvingas ir vertingas pajavairinimas yra ir Jono Karvelio šiemet išleistas, pačių autorių įskaitytos plokštelės: viena jų yra skirta Jono Aiščio poezijai, o kita — penkių autorių, kur girdime: Kazį Bradūną, Birutę Pūsingą sukaktis. 90 metų sulaukė

mūsų dailės veteranas Adomas Varnas; 80 metų — aktorė ir režisierė Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė ir Sibiro kankinys kun. Kazimieras Juršėnas, 75 metus — istorikas kun. K. Matulaitis, MIC; 70 metų — istorikė dr. Vanda Sruogienė-Daugirdaitė, prof. Alfredas Sennas, Lietuvoje gyvenantis rašytojas J. Paukštelis; ypač ilga eilė perėjusių 60 metų slenkstį: literatūros istorikas dr. Vincas Maciūnas, tautosakininkas dr. Jonas Balys, rašytojas Stasys Tamulaitis, poetas ir vertėjas A. Šešplaukis-Tyruolis, kompozitorius Julius Gaidelis, kompoz. ir dirigentas Alfonsas Mikulskis, kompoz. ir dirigentas Bronius Jonušas, žurnalistas Jeronimas Cičėnas, pranciškonas tėvas Justinas Vaškys.

Pažvelgus į atskiras kultūrinio gyvenimo bei kūrybos sritis, regimas maždaug toks vaizdas.

Literatūrinėje veikloje įvairiose kolonijose buvo surengta nemažai literatūros vakarų, įvairių minėjimų, bei popiečių, kuriose savo kūrybą skaitė arba patys rašytojai arba aktoriai. Tokiuose poezijos recitaluose reikšėsi Vitalija Bogutaitė, Henrikas Nagys, Kazys Bradūnas, Vladas Slaitas ir kt. Ypač išskirtinas Chicagos Anglijos lietuvių klubo atkviestas poeto Vlado Slaito ir J. Kuzmickio net iš Anglijos jų literatūros popietėn Chicago. Tai vienas kitas gana įspūdingai praėjo J. Tumo-Vaižganto, Vytauto Mačernio, Balio Sruogos, Vydūno, Kazio Binkio ir Antano Škėmos minėjimai. 1968 metų žymiausioji Lietuvių rašytojų draugijos premija (mecenatas Lietuvių fondas) šiemet paskirta kan. Mykolui Vaitkui. Taipgi įvyko įprastinis "Draugo" romano konkursas ir "Laisvosios Lietuvos" romano bei Dirvos novelės konkursas, kuriuos laimėjo Jurgis Gliudka. Švietimo Tarybos jaunimo literatūros konkursą laimėjo D. Brazytė — Bindokienė.

Knygų derlius nė kiek neatstilo nuo eilės praėjusių metų. Išleista A. Rūtos romanas "Vieniši pasauliai", J. Gliudos premijuotieji "Liepsnos ir apmaudo ašiniai", M. Vaitkaus atsiminimų "Nepriklausomybės saulė" III tomas, Ant. Giedriaus apsakymai "Smilgos", R. Spalio romanas "Rezistencija", Anatolijaus Kairo drama "Palikimas".

Ypačiai užderėjo poezijos rinkiniai. Kai kurie jų tikrai išskirtinio brandumo. Išleista: Henriko Nagio "Broliai balti aitvarai", Vitalijos Bogutaitės "Lietus ir laikas", Vlado Slaito "Aguonų gaisras", Gražinos Tulauskaitės "Vakarė banga", Leonardo Andriekaus "Po Dievo antspaudais", K. Grigaitytės "Trapus vakaras", O. B. Audronės "Tik tau ir man", Pr. Lemberio "Tau, sesute", Vytauto Karoso "Poilsis ant laiptų" ir pačių jauniausių poezijos antologija "Tiltai ir tuneliai".

Mūsų čionykščio literatūrinio gyvenimo spalvingas ir vertingas pajavairinimas yra ir Jono Karvelio šiemet išleistas, pačių autorių įskaitytos plokštelės: viena jų yra skirta Jono Aiščio poezijai, o kita — penkių autorių, kur girdime: Kazį Bradūną, Birutę Pūsingą sukaktis. 90 metų sulaukė

Šiame numery

- Ko netekta ir kas įgyta.
- Technologija mokslo ir kūrybos simpoziume.
- Liublino unijos akto surašymas ir priėmimas.
- Dar dėl Teilhard de Chardin.
- Juozo Ylviio eilėraščiai.
- O vis dėlto jos išėina.
- Dar dėl Lietuvos istorijos.
- Kultūrinė kronika.
- Moterų gyvenimas.

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

keleiviu, Liūne Suteką, Aloyzų Baroną ir Henriką Nagį. Kai visi pakankamai turime plokštelę grojimo priemonių, literatūrinėmis plokštelėmis susidomėjimas turėtų būti kiekvienam savime suprantamas, kad jų galėtų pasirodyti ir net kaip dokumentų ateičiai išlikti kur kas daugiau.

Vaikų literatūroje pažymėtina Terros išleistas ir Nijolės Vedegetės-Palubinskienės iliustruotas Aloyzo Barono eiliuotas apsakymas "Diena prie ežero", o taipgi ir Birutės Pūkelevičiūtės rūpesčių parengta ir išleista "Anturijų žirginėlių" plokštelė.

Išleista ir metraštis "Šeštoji pra dalis" ir šiaip įvairių kitų leidinių: Jono Aisčio "Milfordo gatvės elegijos" ir jau ne grožinei literatūrai priklausantys leidiniai — "Vatikano susirinkimo dokumentų" III dalis, dr. Alberto Geručio redaguota "Lithuania: 700 years". Baigtas ir pats didysis J. Kapočiaus leidybinis darbas — išleista paskutinis Lietuvių Enciklopedijos 36-tas Papildymų tomas.

Dailės parodų aplamai 1969 metais gal buvo kiek ir mažiau negu jų būdavo prieš kokius ketverius ar šešerius metus. Tačiau ruošų procentinė kokybė ne vienu atveju buvo net svaresnė. Išskirtinai minėtinos kolektyvinės parodos, ruoštos Chicagoje, Lietuvių dailės instituto ir Dailės grupės. Šiaip visame laisvajame pasaulyje lietuviškose ir kitataučių galerijose savo parodas surengę ar įvairius konkursus laimėjo: K. Varnelis, J. Kelečius, K. Zoromskis, Adomas Galdikas, Adomas Varnas, R. Viesulas, Adomas Valeška, K. Zapkus, A. Mončys, Br. Jameikienė, Pr. Gailius, Leonas Urbonas, M. Šileikis, Vyt. Kasiulis, Ant. Petrikonis, Magdarena Stankūnienė, J. Monkutė-Marks, B. Morkūnienė, R. Astrauskas, Z. Mikšys, J. Paukštienė, A. Elskus, A. Tamošaitienė, A. Tamošaitis, J. Pocienė, A. Dargis, Pr. Baltušis, A. Vitkauskaitė-Merker, A. Skupas, J. Bagdonas ir kt. Anglijoj garsėjo jaunas lietuvis skulptorius Antanas Brazdys, Australijoje premijas laimėjo H. Šalkauskas ir kt. Pačioje okupuotoje Lietuvoje buvo surengtos Adomo Galdiko ir Vikt. Petravičiaus parodos, josna sukaupiant ten šių dailininkų paliktus ankstesnius darbus.

Muzikiniame gyvenime gyvai reikėsi įvairių ansamblių, chorų ir pavieniai muzikos entuziastai. Koncertų rengimo prasme bene muzikaliausia kolonija reikėtų laikyti Bostoną — reikia spėti, kad tai yra tenyčių kompoz. Jeronimo Kačinsko ir Vasyliūno nuopelnas. Chicagoje buvo pastatyta Juliaus Gaidelio opera "Dana" ir J. Gruodžio baletas "Jūratė ir Kastytis", jį režisuojant ir diriguojant Dariui Lapinskui. Vienaip ar kitaip buvo minėta Naujajai 100 metų gimimo sukaktis. Europoj, amerikiečiuose ar vien tik lietuviuose koncertavo: L. Sukytė, V. Bacevičius, A. Kuprevičius, St. Baras, J. Vaznelis, R. Mastienė, Aldona Stempužienė, Pr. Bičienė, D. Stankaitė, J. Rajauskaitė, A. Kepalaitė ir kt. L. Motekaitienės dainavimą studija Chicagoje pastatė Pergolesi opera "La Serva Padrona". Dariaus Lapinsko kūrinys buvo įtrauktas į Colorado universiteto muzikos festivalį. Bruno Markaičio kūriniai buvo įtaigiai atliekami amerikiečių koncertuose. Išėjo Vytauto Bacevičiaus kūrybos plokštelė. Metų pabaigoje susilaukia ir Aldonos Stempužienės dviejų plokštelių: viena — pasaulinių arijų, kita — tik D. Lapinsko kūrybos. Taipgi kartu išėjo ir puiki muzikos bei žodžio sintezė D. Lapinsko ir L. Barausko pasakų plokštelė. Visos pastarosios trys plokštelės buvo įgrotos su Stuttgarto simfonijos orkestru, pačiam kom-

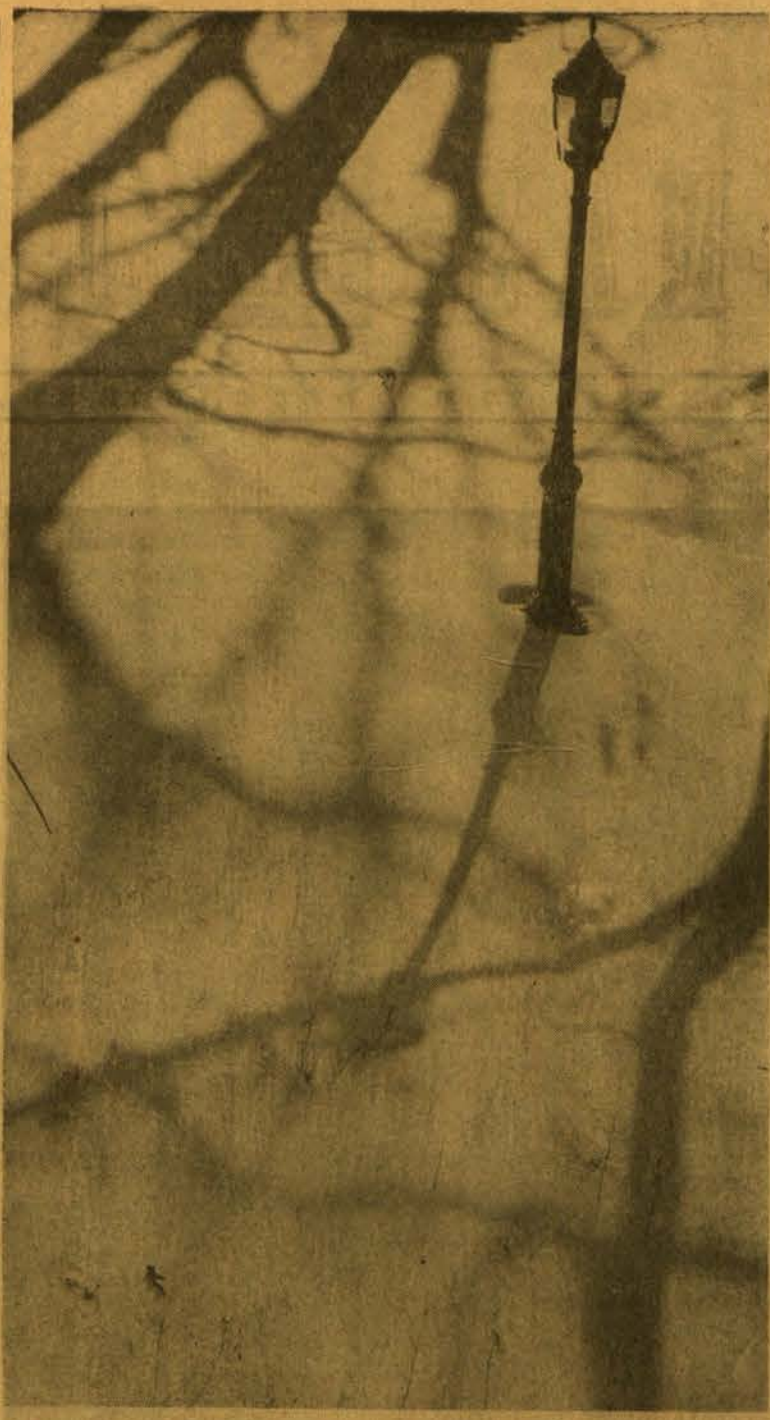
poz. Dariui Lapinskui diriguojant. Pirmąjį savo rečitalį Chicagoje turėjo solistė Dalia Kučėnienė. Pasirodė ir Chicago trio: P. Matukas, P. Armonas ir M. Motekaitis. Savo kūrybos įdomiame apvalkale Darius Lapinskas Chicagoje parengė ir Vytauto Mačernio "Vizijų" muzikinį pastatymą.

Teatrinė veikla po pernykščio Teatro festivalio vargiai ar kiek šoktelėjo aukštyn. Greičiau dar labiau apmirė. Į skubų teatro gelbėjimą turėtų būti neatidėliojant atkreiptas visų dėmesys. Nežiūrint visko, vis dėlto šiuo tuo buvo ir blykstelėta. Chicagoje po ilgesnės pertraukos vėl atgijo satyriškų plokštelių sambūris "Antras kaimas", o gerbiant Antano Rūko atminimą pastatyta ir jo "Bubulis ir Dundulis". Bostono Dramos sambūris parodė A.J. Strinbergo vienaveiksmį "Stiprenioji" ir K. Sajos "Maniaką". Losangeliečiai pastatė Jurgio Gliados komediją "Kompiuterinė santuoka". Australijoje — Melbourne matyta Vydūno "Vėtra". Latvių teatrai suvaidino A. Landsbergio "Penkių stulpų turgaus aikštėje" spektaklius.

Palyginti gana gyva buvo gyvai mokslinė mūsiškių veikla. Ypač jaunieji įvairių sričių lietuvių mokslininkai aktyviai reikėsi įvairiuose tarptautiniuose savų sričių suvažiavimuose, įvairiose specialiose studijose ir pan. Prof. V. Vardys vadovavo rusiškųjų studijų vasaros semestrai, ruošiamam Oklahomos universiteto Miunchene, Vokietijoje. Dr. E. Tumienė ne kartą skaitė specialias paskaitas, lietuvių literatūroje ir baltų mitologijoje įvairiuose universitetuose. Dr. V. Biečiauskas įvykusiame Paduvoje (Italijoje) Tarptautiniame katalikų medicinos psichologijos organizacijos (ACIEMP) suvažiavime išrinktas jos pirmininku. Kalbininkas prof. A. Klimas dalyvavo ir darė pranešimą Tarptautiniame vadybos (onomastikos) kongrese. Gana pastebimai brūdėjo ir tikslųjų mokslų atstovai, spausdindami apšiai savo darbų savos srities žurnaluose ir dalyvaujant tarptautiniuose specialistų suvažiavimuose. Pasaulio universitetuose pastebimas gana gyvas domėjimasis lietuvių kalbos studijomis. To išdava — dalinai ir pačių lietuvių rūpesčiu — lietuvių kalba nuo ateinančio rudens pažadėta dėstyti ir viename iš pirmųjų šio krašto universitetų — Chicago universitete. Pedagoginis lituanistikos institutas išleido prof. Prano Skardžiauską veikalą "Lietuvių kalbos kirčiavimas". Vokiečiai Europoje išsileido prof. Antano Maceinos stambiai knyga "Sovjetische Ethik und Christentum".

Tačiau visų praėjusių metų lietuviškąjį mūsų mokslininkų brudėjimą vainikavo Chicagoje surengtas Mokslo ir kūrybos simpoziumas, kuris praėjo su dideliu pasisekimu. Tai buvo ne iškilimų, bet rimto darbo, rimtų ir plačių studijų dienos. Dar džiugu, kad ši, tokį mūsų tikrai pionierišką, simpoziumą sumanė ir jį pradėdė daugiausia jau čia subrendusios, jaunosios mūsų mokslininkų kartos žmonės. Nemažai čia kreditai ir dabartinei JAV LB Cero valdybai, kuri suprato tokio užmojo reikšmę, simpoziumą globojo ir savo darbu bei rūpesčiu rėmė.

Kai mokslo ir kūrybos simpoziumo dienos vienoje vietoje buvo galima akimom apžvelgti tokį imponuojantį būrį mūsų jaunųjų mokslininkų bei kūrėjų, tada buvo kažkaip lengviau pakelti ir tą sunkų, pradžioje šio rašto minėtą, mirusiųjų netekimą. O gal vis dėlto bus galima šį bauginantį nuostolį išlygti? Tačiau entuziazmui be jokio "gal" ir dabar vis dėlto nevertėtų lengvai pasiduoti. Džiaugiamės akivaizdžiai prislopina ir vienintelio mūsų

Ziema

Nuotrauka Vytauto Maželio

Technologija mokslo ir kūrybos simpoziume

(Atkelta iš 1 psl.)

lių virš dabartinio rekordo, ar galingo sprausminio variklio pagaminimo, bet supersoniniame greityje, dinamikoje ir stabilume.

Dr. A. Nasvytis, (konsultantas) skaitė paskaitą tema: "Mechaninės energijos transformavimo problema mašinose ir automobilių varikluose". Savo paskaitoje dr. Nasvytis bandė apibūdinti pagrindines pažangos problemas mechaninėse pavarose, kurios reikalingos kiekvienoje mašinoje ir sudaro didžiausią mechaninių dalių gamybos nuosimtį. Nežiūrint į jų techniško požiūrio "subrendimą", vis dėlto patobulinimai yra galimi. Vienam helikopterų transmisijos Nasvyčio pasiūlytam patobulinimui išbandyti Sikorski Aircraft Corp. šiais metais gavo iš JAV karinių institucijų 2.5 milijonų dolerių. Au-

kultūros mėnesinio žurnalo "Aidu" šauksmas, kad daugelis ir su mokslo laipsniais yra nerangūs juos prenumeruoti. Va čia ir reikėtų giliai įsisamontinti, kad mūsų mokslininkų ir kūrėjų tautinis ryšys nebūtų tarp savęs grynai tik susitikimais, bet kad jis reikėtų kartu ir jaugimą į savo tautos dvasią, į jos laisvės siekio aspiracijas, į jos kultūrinių leidinių prenumeravimą, į bendradarbiavimą juose ir į jų visokeriopą rėmimą. Ir kai visa šita taps ne siekiamu idealu, bet visiems suprantama kasdienybe, tada tvirtai žinosime, kad ir Lietuvių fondų sukauptas kapitalas nepaliks bergždžias ir kad išeivijos indėlis savo tautos kultūrinį vertybių aruodan išeivijai gėdos nepadarė. Bet pabaigoje to klausukinio "gal" vis dėlto nenubraukiame, o jį paliekame, kaip įspėjimo ženklą kiekvienai iš tėvynės pasitraukusio ir jau svetur subrendusio žinei.

k, brd,

tomobilio pavarą ir jos kontrolės dabartiniame stovyje yra labai netobulos kuro naudojimo atžvilgiu. Dr. Nasvytis, kaip neieškoti naujų autovežimio variklio principų, bet tobulinti dabartinį variklių pavaras bei kontrolės. Yra eilė patobulinimų galimybių su tikrai revoliuciniu kuro sutaupymu (iki penkių kartų miesto judėjime).

Inž. Stasys Bačkaitis (Structural Branch Chief, National Highway Safety Bureau, Washington, D.C.) skaitė paskaitą tema "Automobilis susisiekiu saugumo perspektyvoje". Inž. Bačkaitis iš pirmų šaltinių supažindino su ne laimi statistika ir jos interpretacija su reikalingais techniniais patobulinimais sužeidimams ir mirtims sumažinti, ir su psichologiniais įstatindavystės sunkumais šiai sričiai tvarkyti.

Dr. Remigijus Gaška (DOW Chemical Co. laboratorijos direktorius) kalbėjo apie keramikos putas — naują izoliacinę ir statybinę medžiagą. Jo vadovaujamai laboratorijai pavyko išdirbti naują, nepertraukiamą procesą keramikos putoms gaminti iš molio. Jos yra lengvesnės už plytas ir, pagal svorį, gali pakelti didesnę krūvį. Šalia putų vartojimo kaip izoliacinės medžiagos, pakeliamos didelių temperatūros skirtumų, jos gali atstoti plytas išorinėms sienoms. Šis išradimas turi daug naujų statybinių galimybių.

Paskutinę paskaitą skaitė Purdue universiteto profesorius R. Viskanta tema "Šilumos mainų vertė šių dienų technologijoje". Prof. Viskanta yra vienas iš vadovaujančių JAV mokslininkų šilumos mainų (Heat Transfer) srityje. Vietoje komplikuočių matematiniai teoretinių problemų, kurių jis yra daug paskelbęs per paskutinius kelerius metus, dr. Viskanta pateikė apžvalginę paskaitą, atkreipdamas dėmesį į el-

Liublino Unijos 400 metų sukaktį minint (IV)

Unijos akto surašymas ir priėmimas

J. DAINAUSKAS

Gavę ar įsitikinę, jog valdovo Žygimanto Augusto pagalba tikrai gauna Lenkijai turtingiausias Lietuvos žemes, lenkų didikai Liublino seime kiek atsisėdė lietuvių atžvilgiu. Jie pirmučiausia rūpinosi Volinijos, Kijevo, Podolės ir Palenkės žemių prijungimo privilegijų tekstų surašymu ir tų žemių atstovų prisaiškinimu Lenkijai. Tos privilegijos buvo surašomos taip, kad jos įrodytų tų žemių tariamą lenkiškumą, kad esą čia lenkai nieko svetmo neužgrobė, bet vien tik atsisėdė, kas neva buvo iš seno lenkų. Prisaiškinimui pirmučiausia šaukė tų žemių atstovus, kurie kovo 1 d. nebuvo sūspėję išvykti iš Liublino su kitais lietuvių atstovais. Juos gražumu kalbino, jiems grąsino, šantažavo. Nebuvusiems Liublino siuntė kvietimus atvykti, ragino tų žemių apskirtyse rinkti atstovus ir juos siųsti prisaiškai. Daugumas tų atstovų buvo valdovo dvarų laikytojai, ir tuo pačiu priklausė valdovo malonei. Abejojančius ir nenorinčius prisiekti Lenkijai atstovus tikino ir ragino prisiekti valdovui asmeniškai. Nenorintiems prisiekti tuoj buvo atimami jų valdyti turtai, į kuriuos didelius apėtitus reikėd lenkų ponai. Pvz., kai Lietuvos pakancleris Valavičius atsisakė prisiekti Lenkijai dėl jo Volinijoje valdytų turtų, tai tuos turtus valdovas iš jo atėmė, nors jie Valavičiui ir buvo duoti valdovo kaip įkaitas už Valavičiaus valdovui paskolintus pinigus. Gi kai vėliau Valavičius vis dėl to prisiekė, tai tų dvarų vis tiek jis neatgavo, nes juos jau sūspėjo sau pasiimti lenkų ponai, gi Valavičius turėjo pasitenkinti kitais, menkesnės vertės dvarais.

lę šilumos mainų fenomenų, apie kuriuos net ir nepagalvojamė. Reikia laukti, kad technologinių paskaitų organizatoriai (trys daktarai — inžinieriai), suradę ir pakvietę eilę mūsų inžinierių su įdomiomis paskaitomis, nepagalės ir toliau laiko ir pastangų skaitytom paskaitom surinkti ir išleisti drauge su kitais Mokslo ir kūrybos simpoziumo darbais.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGŲ PRITAİKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telefonas: WA1brook 5-5078

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 874-8012

DR. G. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGŲ
2801 West 63rd Street
Kampus 63-608 ir California
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniai 2-4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 470-4042
Rez. tel. WA1brook 5-3048

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso tel. HE 4-5758
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Lenkijos ponai, užgrobtose žemėse pasiėmė sau geriausius turtus, pradėjo, tikrąja to žodžio prasme, juos eksploatuoti. Iš viso, lenkų didikai ir Liublino seime kalbėdami apie Lenkijos ir būsimosios "bendros" valstybės stipri-

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-3 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-0960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6440 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6152 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų-rezid. — PR Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGŲ
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketv. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 West 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŲNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikla 24 val.

Tel. — RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val. pirmad., antradi., ketv. ir penkt. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p., trečiadi. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketv. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919
Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Šeštadi. ir trečiadi. 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
2817 West 71st Street
Telef. HE 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7777. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 6-8 val., antradi. ir penkt. 1-4 val. Valandos pagal susitarimą
PLATINKITE "DRAUGĄ".

nimą, tikrumoje rūpinosi vien tik tuo, kaip kuo daugiau pasipelnųti iš žemių, atimtų iš Lietuvos. Jie savo plėšikišką ūkininkavimą ir sprespaua tenai išaugino Lenkijos priešus, kurie, siekdami bet kur'a kaina išsilaisvinti iš tos sprespaudos, net prieš savo norą palinko prie Maskvos ir sudarė prielaidą 18 a. įvykdytiems Lietuvos ir Lenkijos padalinimams. Šiandien neabejotina, jog 17 a. kovos su kazokais, Chmielnickio suklimas buvo tiesioginė tos lenkiškos eksploatacijos išdava. Ekonomikai ir kariškai nuginkluoti, savo valdovą išduoti, lietuviai protestavo prieš lietuviš-

(Nukelta į 6 psl.)

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais uždaryta

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGŲ
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad. antradi., ketv. ir penkt. 8 v. r. iki 3 v. v. Treči. ir šeštadi. 8 v. r. iki 5 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGŲ
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos
Pirmą ligonius tikslai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradi. nuo 2-5 popiet., ketv. ir penkt. nuo 6-8 vakaro.
Ofiso tel. 776-2880; Rezid. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA
PRITAİKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GRoveview 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurģija
Ofisas: 2750 W. 71st Street
TELEFONAS 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vakaro. Seimad. ir trečiadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGŲ
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PR Prospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-0195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PR Prospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val. pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 6-8 v. vakaro ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treči. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val. pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v., ketv. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniai 11-1 val. popiet.

Kaip ten bebūtu, Teilhardo rašyti nėra "20-to amžiaus Summa Theologica", kaip juos kai kada

O VIS DĖLTO JOS IŠEINA

(Atkelta iš 3 pusl.)

vo, tai ženklų ir nelieka. Po mūsų didžiojo Maironio, kalbant apie tėvynę, kaip galima būtų geru žodžiu vertinti tokią Švilkauš eilutę: "Ją amžiais mūsų bočiai garbingai taip gynė". O šitokių pavyzdžių čia galima būtų duoti išties posmais ir išties eilėrašiais, vis nurodant į kurį kitą poetą.

Ar tik ne geriausiai Švilkui būtų nusisekusi satyra. Ir tiesiog galia, kad autorius rinkinyje vietos jai pagailėjo. Sakysim, satyrinio pobūdžio "O tempora, o mores" jau pakankamai vykusiai padaryta, kad nors dėk į "Spyglius ir dyglius".

Geriau Švilkui yra pavykę tie eilėraščiai, kuriuose jis išsimuša iš to oficialaus ir nieko naujo išraiškoje neparodančio visuomeninio ir patriotinio kalbėjimo, nukrypdamas į paprastą, žmogišką šneką, kurios neblogu pavyzdžių galėtų būti ir eilėrašties "Vis tiek jos žydės".

Aš stebiuos, kad nemėgsti

gėlių,
jų žiedų spalvingumo ir kvapo.
Aš be jų net svajot negaliu,
nes pasauli manam
jos man grožio vien simboliu
tapo.

Nuo mažens tu nemėgsti gėlių,
jų žiedų spalvingumo ir kvapo.
Bet priminti drąsiai tau galiu,
kad vis tiek jos žydės
ant tavęs ir ant tavojo kapo.
(16 psl.)

AR GALIMA PASIDARYTI TUO IR TUO?

Pranas Naujokaitis, AUKSINIAI RAGELIAI. Lyrika. Lietuviškos knygos klubas 1968 m. Viršelis P. Jurauskas. Rinkinys 64 psl., kaina \$2.00, gaunamas "D-augė."

*

Zmonės dažnai išgirstama nuomonė, kad kiekvienas jautrios sielos, linkęs į sentimentalumą ir atviras grožiui jau gali būti poetu. Nuomonė, kaip nuomonė. Joje nieko pikto, nors pati realybė ir visai kitokia. Kiek blogiau, kai kuris nors švelniašielis, jautrus kiekvienai žolelei ir visatos grožiui ima tikėti, jog šitokių duomenų jau pilnai pakanka būti poetu, ir pats pradeda rašyti poeziją. Ir nieko baisaus, ir nieko blogo, ir nieko piktinančio gal ir neparašo, gal ten šitokio eilėrašties viskas net labai kilnu, netrūksta nei patriotikos, nei švelnios ir drovios meilės, nei tėvynės ilgesio, neburnojama nei prieš Dievą, nei prieš Bažnyčią bei artimą, netrūksta nei religinių jausmų, nei žmogiškos ištikimybės, nei kontakto su amžinybe, bet trūksta tik vieno — trūksta talento, o kai jo trūksta, tai visame tame rašyme trūksta pačios poezijos, o be jos ir pats rašymo rezultatas bevertis ir beprasmiškas.

Nors ir labai nenoriai, bet šitai reikia priminti, perskačius čia minimus Prano Naujokaitio "Aukšinius ragelius". Jie kaip tik yra mūsų ryški iliustracija, jog vien tik noro rašyti poeziją neužtenka, kad, anot paties Prano Naujokaitio, nors ir ilgies ir verki, bet kai nėra talento, kai tiesiog nesuvokiama ką reiškia poezijai žodžio branginimas, žodžio atranka ir žodžio magija, nėra ir jokios poezijos, o tik banaliausias kalbėjimas kas tik ant seilės užteina. Tokio tuščio, neforminto, neišieskoto, banaliausio šnekėjimo kupina visa ši knyga, kurį tik puslį jos beatvesti:

Ir sužeidė mane vilčių
švelniųjų tavo rankų,
Nusiviro kruvina širdis
Po įėjimi nusivylimu,
Ir vienišas verkiu,
Kad su tavim drįsau išplaukti
Sėkminių rytą laivelio...
(53 psl.)

Atidžiai perskačius net kelias atvejas visa, kas rinkinyje parašyta, ir prisipyrusiai ieškant bent vieno kito geresnio eilėraščio, bent vieno kito atladžiausio

kriterijų išlaikančio posmo, tenka pasakyti, kad akis užkliuvo tik už vienos vietos:

Be tavęs —
Vėl sugrįžta man rudenis
šviesiosios dienos:
Gyvenimas dega liepų lapuos
ruduos,
Išidriekia voratinkliais pievoj
Ir nudunda miškais
Šakotuose briedžio raguos.
(12 psl.)

Trečioji šio posmo eilutė bent grynai garsiniu atžvilgiu jau padaryta pusėtinai. Tuo pačiu pasižymi ir paskutinės dvi eilutės, kur bėgančių dienų metafora, išpuosta dar priebalsiniais d.g. ir s.z. garsų junginiais, sukelia taipgi dundantį ir ošiantį miško akustinį vaizdą. O kad šitokių eilėraščių, tegu bent šitokių posmų visoje knygoje būtų bent keletas, tada ir apie jos visumą galėtume kitaip kalbėti. Deja...

Ligi šiol Prano Naujokaitio mūsų literatūroje išvartyti vagonai yra kur kas gilesnė kaip kriti-

Su sniego kepure... Nuotr. V. Maželio

ko, negu kaip poeto ar beletristo, nors abiejų pastarųjų žanrų knygų jis yra išleidęs ne vieną. Tačiau ne pirmiena, kad prastas rašytojas, gali būti neblogas kritikas. Geras tam pavyzdys yra ir Naujokaitis, kurio naujų knygų recenzijomis mūsų kultūros žurnalai versdavosi dar nepriklausomybės metuose Kaune.

Blogiau išėjo, kai kritikas panoro pats tapti rašytoju. Tiesiog galia, kad dėl to pačiai kritikai yra pavojaus nukentėti, kai veltui gaisinamas žmogui skirtas, o ne amžinas, brangus žemiškasis laikas. O pačioje kritikoje jau sunkiau būti objektyviu kritiku poeziją ir prozą negiriančių adresu.

KAI PASILIEKAMA VIETOJE

Vincas Jonikas, LYDEJAU VIEŠNIA VETROJE. Eilių rinktinė. Autoriaus leidinis 1968 m. Tiražas 400 egz. Spausdinta Nidos spaustuveje, Londone. Knyga 170 psl. Kaina nepažymėta.

*

Vincas Jonikas mūsų eilėraštyje nėra naujokas. Reikštis pradėjo beveik kartu su žeminiuku poetu karta. Jis ir pats jau amžininkas — gimęs 1918 metais. Ir knygų nemažai išleidęs "Trys margi laiškeliai" (1947), "Pakeleiviai" (1949), "Brangmens" (1951), "Sielvarto raudos" (19-

51). Ir negalėtum pasakyti, kad Jonikas eiliuoti (grynai vadovėline prasme) nemoka. Bet tai aiškiai daugiau techniškas įgudimas, nes, dešimtmečiais treniruojantis eilių rašyme, vis dėlto galima jas išmokyti metrine prasme sukirti taip, kad maža ką ir prikiši. Tačiau jau visai kitas dalykas, ar jose yra aplamai poezijos, ar atidengiama kas nors naujo, ligi šiol mūsų poezijos dar nematyto, kito nekartoto ir nepakartojamo?

Vincas Jonikas yra mūsų klasiškas pavyzdys poeto, kuris kaip pradėjo rašyti prieš 30 metų, tai visą gyvenimą tik šitaip ir bėrašė ir, tur būt, toliau kitaip nerašys. O tai maždaug vis 1938-1939 metų kirpimo eilėraščių, kokių tada buvo pilna "Karyje", "Trimite", "Skautų Aide", "Ateities Spindulių", "Ateityje", "Jaunojoje Lietuvoje", "Pavasary", "Zemaičių Prietely" ir kituose ne specialiai literatūrinio ir ne kultūrinio periodinio leidinio. Žinoma, nieks ir nereikalavo, kad jų puslapiuose būtų spausdinama poezija tik "Zidinio" ar "Naujosios Romuvos" lygio. Tačiau ne vienas anų laikų pradedančių poetų, išvermingai ir reikliai stiebdamasis, iš to populiaritų leidinių žingsnis po žingsnio atėjo ir į "Zidini" ir į "Naują Romuvą", o dar vėliau ir į "Literatūros Lanus" ir aplamai į gryną ir vis įvairėjančią mūsų literatūrą. Jonikas tuo keliu nėjo. Aplamai, jis net nepajudėjo iš vietos. Jis liko ten, kur ir pradėjo. Ir liko nepasikišęs pro daugelį ano meto ir anos aplinkos "Kario" ir "Trimito" eiliuotojų.

Kad Vincas Jonikas turi poetinio talento, abejoti netenka. Tik-tai gaila, kad poetas to talento nesugebėjo ar tiesiog karų ir tremčių sąvartose negalėjo ugdyti. Nežiūrint šito, vis dėlto čia minimoje jo eilių rinktinėje yra nemeluoto jausmo posmų ir eilėraščių, liudijančių neblogą formos nuovoką, tegu ir nepriaugusių iki mūsų poezijos (jau labiau naujosios) chrestomatijos, bet bendruomeninio lygio minėjimuose padeklamuoti visai tinkančių. Sakysim, kad ir šitas "Didysis aiščių seimas".

Mes į seimą sueisim be vado,
Padabino naujusios mados —
Mes ateisim, kai būsimę radę
Sau burtažodį, vertą maldos.

Mes į seimą sueisim ne bartis,
Atsinešę minčių negerų —
Mes atjosim dainuotį ir arti,
Pasikeisti gražių seserų.

Mes į seimą sueisim be ginklo,
Ten pasilgę savų pagalbos —

Mes ateisim rimti prie paminklų
Pakartoti karalių kalbos
(147 psl.).

APIE KĄ IR KAIP DABAR?

Kotryna Grigaitytė, TRAPUS VAKARAS. Lyrika. Išleista 1968 m. Leidėjas nepažymėtas. Aplanką piešė Raimundas Graudis. Išspausdino Immaculata Press. Rinkinys 108 psl., kaina \$3.00, gaunamas ir "Drauge".

*

Kiekviename naujame rinkinyje poetui būti savimi ir drauge nesikartojančiai nauju yra be galo sunkus uždavinys. Išsivadėsi savybę, tai prarasi būtiną autentiškumą, bet išsikibęs į atrastąjį, imsi kartotis ir skaitytojui pabosti. Ir tik labai dideli poetai moka vaikščioti šia įtempta virve nenukrisdami.

Atrodo, kad su šia problema labai sunkiai galinėjasi ir Kotryna Grigaitytė. O tai labai akivaizdu kaip tik pastarajame jos rinkinyje. Tur būt, jausdama, kad vargu ar šiandien begali pralenkti jaunystėje parašytuosius savo posmus (ši pavasarį beskabant man ramunių lapelius ir pan.) ir matydama visai kitokią šiandieninės mūsų poezijos raidos pobūdį, poetė stovi neįaukioje kryžkelėje. Kaip toliau rašyti? Klasikine forma, žaisminai ir jaunatviškai? Ar eiliuoti laisvai, bandant tapti minties ir rūpesčio poetė? Atsakymo neduoda ir ši "Trapaus vakaro" knyga. Viena tik aišku, kad poezijos ir čia randame kur kas daugiau Grigaitytei įprastuos, sakykime, "senoviškuos" eilėraščių, negu tuos metamorfozinius, filosofavimo ir forminio modernėjimo kryptimi pasinešiusius.

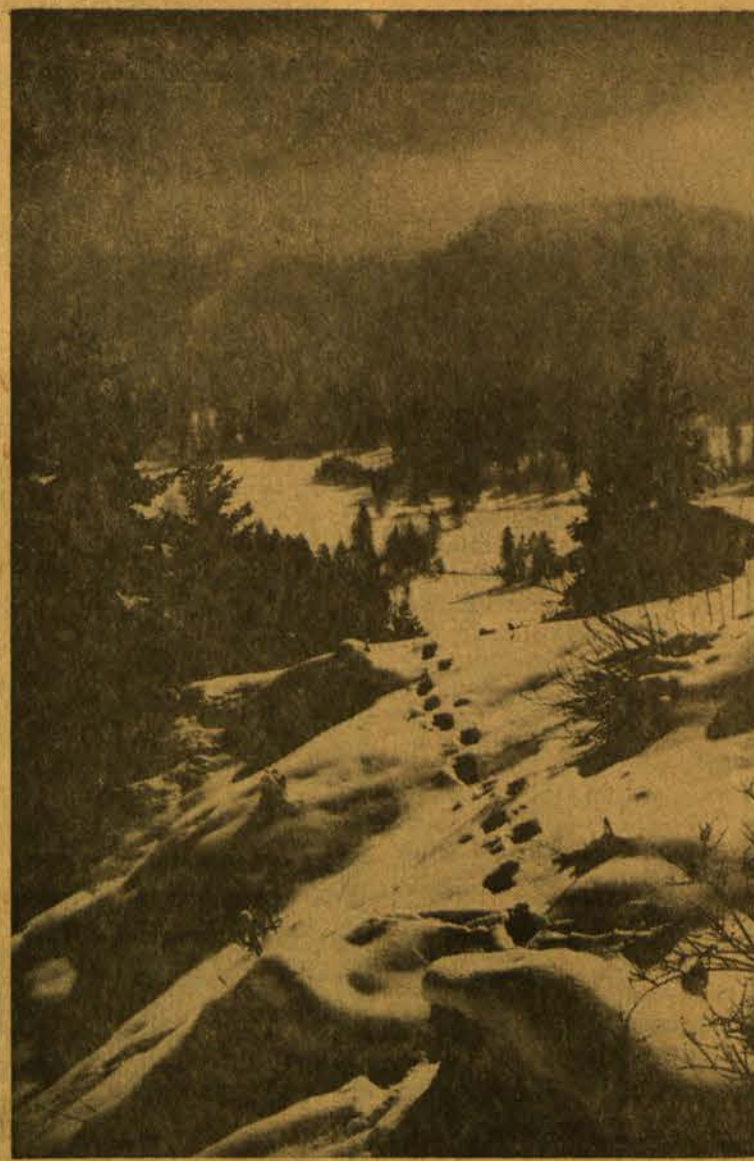
Pavyzdžiui, prie paties knygos pavadinimo ir prie pačios Grigaitytės, kaip poetės, tiesiog lip-te prilimpa šitokie posmai:

Purienos slėniais teka,
Ir žydi vakarai.
Užtvindę gulbių taką
Purienų ežerai.

Kalva sulaukė vėją,
Ir vėją, ir gulbes.
Ir nežinai, kur vėlei
Tave sapnai nuves...
(81 psl.)

Tačiau ten, kur poetė bando rašyti baltosiomis eilėmis ir formos skambuo jau nebelieka, kur ji su "gėdingais klūpojais" ir "prasmegimais ant amžių" nori būti, tegu ir labai moteriškai, egzistencialistiška, nelaimi nieko, neišsiveržia iš paprasčiausio banalaus šnekėjimo, kuriame poezijos grūdo nėra su žiburiu nerasi:

Tepalikai man atminimui
tik savo lūpų dažą,

Vienišojo pėdos...

Nuotr. V. Maželio

(kaip daugeliui, be ypatingos atrankos).
O aš, kaip mirtininkas
savo stabui,
dar vis prie durų pravirų
gėdingai klūpau.
Ir laukiu gaidžio giedant
trečiakart
...idant prasmegčiau
su pasmerktais ant amžių...
(77 psl.)

K. Grigaitytei gerokai kenkia dar ir kitas tikros poezijos bruožas nepaisymas: nesukoncentruoja ji akcento eilėraščio finale, o kaip tik eilėraščio pabaigą dažnai pratęsia visai nereikalingais išsipa-sakojimais, kad skaitytojui būtų viskas aišku iki panagių. Tačiau geriausia mūsų ir pasaulinė poezija yra toji, kuri paskutinėje eilutėje lyg ir taško nepastato, kuri visko neatidengia, bet tik sukaupę įtampą iškelia, palikdama tačiau išvadinio ieškojimo ir spėjimo pačiam skaitytojui. Ir nesakykime, kad tai yra tik "neaiškiosios" modernios poezijos bruožas. Imkime pavyzdžių kad ir tą puikų ir klasiškąjį Maironio eilėraščių "Nuo Birutės kalno" (Išisupus plačiai vakarų vilnims...). Kiek čia jėgos, kiek čia metrinio eilučių sutvarkymo! Tačiau niekur jose neišsiplepama iki dugno. Ir eilėrašties baigiamas:

Trokštu draugo arčiau: juo tikėti
galiu;
Jis, kaip audra, nujaus mano
sielos skausmus;
Paslapties neišduos savo veidu
tamsiu
Ir per amžius paliks, kaip ir aš,
neramus.

Grigaityte panašiu atveju skubėtų išsipašakoti, koks yra tas trokštamas draugas, kokie tie sielos skausmai, kas per paslaptis ir kodėl tas draugas paliks per amžius neramus. Bet tada posme kaip tik neliktų tos virpančios magnetinės įtampos, tur būt, neliktų nė poezijos.

Tokio persišnekejimo ir neju-timo vietos, kur reikia eilėraščių užbaigti, pavyzdžių tebūna šios geros, bet nuo pusės eilėraščio pačios autorės pagadinamos, eilutės:

Igelk, igelk,
paskui numirki,
palikus pilną korį.
Atneš tau laumės aukso svirtį,
pasemsi ką tik nori...
Godžiai išgersim midų saldų
su apyniais maišyta.
Iškelsim šermentis šauniausius
gegužės pirmą rytą.

Ten pilys žėri užpustytos
baltuoju marių smėliu.
Kraičius ten saugoja anytos,
kaip paukštės inkilėlių.
Igelk, igelk,
paskui numirki,
(tikrai ne kaip bitelė...)
Nuleidus marioms aukso
svirtį,
i pilį rasi kelią.

Praėjo gundymai
kaip vėjas...
Pilių likai neradus.
Tikriji broliai, ne anytos,
Tave ant laužo deda.
(55-56 psl.)

Čia gražiai pradėta eilėraščių su-menkina paskutinės devynios eilutės, kurios, neradamos jokio epiloginio akcento, stengiasi tik išsipašakoti, be reikalo viską prakiesdamos. Įspūdis būtų kur kas geresnis, jeigu autorė eilėraščių būtų baigusi keturioliktoja eilute, pastatydama po jos tašką.

Kotrynos Grigaitytės pastarasis rinkinys yra vis dėlto gera iliustracija to bene kiekvienam rašytojui gyvenime pasitaikančio momento, kada, laikui ir literatūros raidai skriejant pirmyn, paėmus plunksną, pritrūksta atsakymų į pačiam sau statomus klausimus: apie ką ir kaip dabar?

VIEN JAUSMŲ POEZIJAI NEUŽTENKA

O. B. Audronė, TEK TAU IR MAN. Išleista 1969 metais Leidėjas nepažymėtas. Spausdinta Nidos spaustuveje, Londone. Rinkinys 100 psl., kaina \$3.25, gaunamas ir "Drauge".

*

Po Kotrynos Grigaitytės apie šį naują ir neploną O.B. Audronės eilėraščių rinkinį nedaug ką būtų galima ko nors kito pasakyti: abi poetės daug kur dvy-niškai į vieną kitą panašios ir temų kryptimi, ir formos sukirpimu, ir pasitaikiusių klūčių persikime ir gausios suklupimų. Skirtumas būtų tik detalesniuosiuose niuansuose, kurie tačiau ryškiai savitos vienai ir kitai ribos tarp abiejų autorių kūrybos nenubrežia.

Jeigu Kotrynai Grigaitytei šį kartą gerokai pakenkė per menkas eilėraščių atsijojimas, tai O. B. Audronei jis dar labiau ne-naudingas, nes jos knygon, at-rodo, be jokios savikritikos dėta viskas, kas tik pastaruoju metu plunksna buvo brūkštelta. Grynai asmeniškų pergyveni-
(Nukelta į 5 psl.).

LITHUANIAN BAKERY
2450 West 59th Street
CHICAGO, ILLINOIS 60629
Telef. HEmlock 4-7434

KEPA ĮVAIRIŲ ROŠIŲ KEPINIUS

Prima tortų ir kitų gaminių užsakymus įvairiems parengimams. KRAUTUVEJE GAUNAMI: importuoti delikatesai, dešros, kumpiai, skilandžiai ir šviežios lietuviškos dešros. Klientų patogumui prie kepyklos kairėje automobiliams pastatyti nuosava aikštė.

Atdara nuo antradienio šeštadienio, 8 val. ryto iki 6 val. vak. Uždaryta sekmadienį ir pirmadienį.

1970 Plymouth - Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe

Kaina nuo \$1,995.00

25 mylias su vienu galtonu

PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER, GTX, FURY - DUSTER

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstančiais. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų
NUOSIMČIAJ PRISKAITOMI KAS DIENĄ, IŠMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

O vis dėlto jos išeina

(Atkelta iš 4 pusl.)

mų temos, sakykite, tokios ko-
ne šeimyniškos, igauna tik tada
bendražmogišką vertę ir kūry-
binį svorį, kada jos įkūnijamos
nepaprastai naujais ir sugesty-
viais poetiniais įvaizdžiais, ka-
da virpa autentiško, i tikrosios
poezijos lygi perkelta jausmo i-
tampa. O labiausiai to ir pasi-
gendame išstusio ir nuo dau-
giažodžiavimo neapvalytos O.
B. Audronės eilėraščių. Ir jei-
gu autoriui nepavyko supoetinti
grynai egotistinių eilučių, tai dar
labiau nuo gero rezultato yra to-
li tie posmai, kurie bando ope-
ruoti patriotinėmis, kone politi-
nėmis, filosofinėmis, religinėmis
bei šiaip platesnėmis temomis.

Šitas stambus O.B. Audronės
eilėraščių pluoštas yra tik gera
ilustracija, kad poezijai kurti
neužtenka vien nežabotais jaus-
mais pasitaškymo, neužtenka tik
išimtyje į save — i savo lai-
mes ir nelaimes, bet reikia ir ap-
sišvalymo aplink, reikia apla-
mai šiandieninės literatūrinės
raidos jutimo, reikia rimto, sun-
kiu darbu, kruopščiai išsiugdę
skonių pagrįsto žinojimo, kokie
yra pagrindiniai gero eilėraščio
elementai ir jų įkūnijimo žodi-
nėmis priemonėmis paslaptys.

DEIMANTAI IR SMĖLIS

Pranas Lemberas, **TAU SESU-
TE**. Gyvenimas, kūryba, prisimini-
mai. Išleido poeto šeima ir specia-
lus komitetas 1969 m. Vintjės ir
viršelis Pauliaus Jurkaus. Redakci-
nė komisija: Bern. Brazdžiūnas, Br.
Raila, Juozas Švaidas, Alis Rūta.
Leidiny 270 psl., kaina kietais vir-
šeliais — \$4.00; minkštais — \$3.00.
gaunamas ir "Drauge".

*

Pomirtiniai rašytojų raštų lei-
diniai yra visur įprastas daly-
kas. Leidžiami tada pakartotinai
visi autoriaus raštai serijiniais
daugiatomiais, bet taipgi pasis-
tengiama išleisti likusi ir niekur
jo neskelbta kūryba. O kartais
i vieną knygą sudedama ir skel-
btos ir neskelbtos, kaip yra ir
šiuo pomirtinės Prano Lember-
to knygos pasirodymo atveju.

Recenzentui rašyti apie tuoj
po autoriaus mirties pasirodžiu-
są knygą visada yra gana ne-
patogu, prisimenant aną patar-
lę, sakantį, jog apie mirusius
reikia kalbėti vien gerai, o jei
ne, tai visai tylėti. Štai dabar
i klausimas: o kaip su Lember-
tu — tylėti ar kalbėti, turint po-
ranka pomirtinę jo knygą?

Dar labiau nepatogu būti kri-
tikam, kai knygą išleista miru-
sio poeto šeimos rūpesčiu, kai
knygoje apie autorių rašo net ke-
li artimi jo draugai, kai jos pus-
lapiuos sudėta be jokios atran-
kos visa poeto kūryba ir nema-
žai šiaip jau gana šeimyniškų
nuotraukų. Tad ir šia pomirti-
nė Prano Lemberto poezijos kny-
ga galėtume vadinti net vieno
žmogaus gyvenimo albumu ir
mirusio poeto paminklų. Albu-
mai yra paprastai gana intymūs,
šeimyniškas dalykas, tad ir jų
vertinti viešai nedera. Bet apie
paminklą jau rašyti galima.

Ir štai čia vėl klausimas. Ar
geriau yra didelis paminklas, ar
geriau mažas, bet išskirtinai gra-
žus, meniškas, kūrybine prasme
vertingas? Pasisakykime už ma-
žą, už gražų. Todėl ir manome,
kad Pranui Lemberui, kaip
kūrėjui, būtų labiau pasitarnau-
ta, jei paminklinis rinkinys bū-
tų išleistas bent kelis kartus plo-
nesnis, atseikėjus jį pačius ge-
riausius jo eilėraščius. Betgi su-
prantamas čia ir šeimos senti-
mentas, noras turėti vienoje kny-
goje visa, ką tik velionis buvo
parašęs. Tačiau galvojant, kad
poetas yra ne vien tik šeimos
nuosavybė, bet ir mūsų litera-
tūrinio gyvenimo dalis, reikėjo
tos tikrosios literatūros labiau ir
paisyti.

Nėra juk paslaptis, kad Pra-
nas Lemberas buvo vienas iš tu,
taip vadinamų (ir ne kokia blo-
ga prasme), vieno eilėraščio po-
eto. O anie yra tokie, kurių ne-

gali pamiršti dėl vieno jų eilėraš-
čio. Visose literatūrose tokių bu-
vo ir yra. Ką daugiau jie yra pa-
rašę, niekas greitosiomis beveik
ir nežino, įsimena tik tas lem-
tingas eilėraščių. Mūsųose, saky-
sim, vienas tokių poetų yra Jo-
varas su savo eilėraščių "Ko liū-
di, berželi, ko liūdi?". Visai pa-
našioj situacijoj yra ir Pr. Lem-
bertas su šituo žinomu savo
eilėraščiu:

Tau, sesute, puikios gėlės,
Man gi kargas prie šalies,
Tau akis plaus ašarėlės,
Man gaisrai takus nušvies.

Bet... jei mirsiu už tėvynę,
Kur atskirtas nuo tavęs,
Klausk žvaigždėlę vakarinę—
Ji tikrai tave nuves:

Ten, kur šlamantis beržynas
Miško juodo glūdumė,
Kur nevystantis gėlynas
Žydi kraujo skaitume.

Padaryta griežta i šį poetinę
vertę panašių eilėraščių atran-
ka, paminklinės knygos būtų ne
kiek nenuvertinus. Atvirkščiai
— jos literatūriniai pamatai iš
karto atrodytų kur kas stipres-
ni negu dabar, kada deimantui
surasti, reikia žarstyti nemažas
krūvas pabiro smėlio.

NEPRETENZINGA PLUNKENA

Vytautas Karosas, **POILSIS ANT
LAIPTU**. Poezija. Išleido velionio au-
toriaus žmona Ona ir dukterė Violeta.
Titulinį puslapį piešė Kazys Veselka,
spaudos darbus atliko M. Morkūnas
spaustuvė 1969 m. Chicago. Leidiny
puslapiuos 1969 m. Chicago. Leidiny
puslapiuos, didelio formato, 90 psl., kai-
na \$4.00, gaunamas ir "Drauge".

*

Anksčiau minėtoji Prano Lem-
berto pomirtinė knyga ir ši, taip-
gi pomirtinė, Vytauto Karoso po-
ezija pačiame abiejų leidinių pa-
sirodymo fakte turi tą pačią pas-
kirtį: norėta juodu ant balto pa-
likti eilėraščių rašiusiųjų pėdas,
norėta leidinio pavidale pastat-
tyti amžinybės iškeliavusiems il-
giau išliekanti paminklą. Apčiuo-
piama ir vizualine prasme šitai
yra pasiekta. Bet kaip ilgai šios
dvi knygos atlaikys grynai litera-
tūrinis laiko tarasus? Atsakyti i
tokį klausimą šiandien gali būti
nepatogu ir, paprasčiausiai, per
anksti.

Abu leidinius lyginant, reikia
vis dėlto tarstelėti, kad V. Karo-
so "Poilsis ant laiptų" išleistas
kur kas skoningiau, monumenta-
liau už Lemberto. Žodžiu, Karo-
so knyga yra jau autoriui pa-
minklas, kuris iš karto akį pat-
raukia. Nors knygą išleido velio-
nio žmona ir dukra, knygos pus-
lapiai nėra per daug sušėmynin-
ti, įdėta tik viena portretinė au-
toriaus nuotrauka ir autografas.
Aplamai, ir teksto knygos pusla-
piuos paskirstymas ir antraštės
raidyno parinkimas estetinė pras-
me yra apgalvotas ir jautriai iš-
planuotas.

Patį velionio Vytauto Karoso po-
eziją, nors reikiamai skaitytojui
stebuklingo išpuošio ir nepada-
rys, bet vis dėlto eiliuotojo žo-
džio mėgėjo bus mieliai pavarto-
ma. O rinkinį perskačius, bendra-
ispūdis sako, kad Vytauto Karo-
so būta gana poetiškos sielos
žmogaus, kuris tačiau, būdamas
kuklus, i rašytojo vardą gyven-
ime net nepretendavo, o rašė dau-
giausia tik savo malonumui ir
savo artimųjų bičiulių rateliui.
Vis dėlto reikia pasakyti, kad ne

MARQUETTE PARK LOUNGE

6553-55 South Kedzie Avenue

Tel. — GROvehill 6-9302

Sekmadieniai nuo 2-os iki 5-os val.

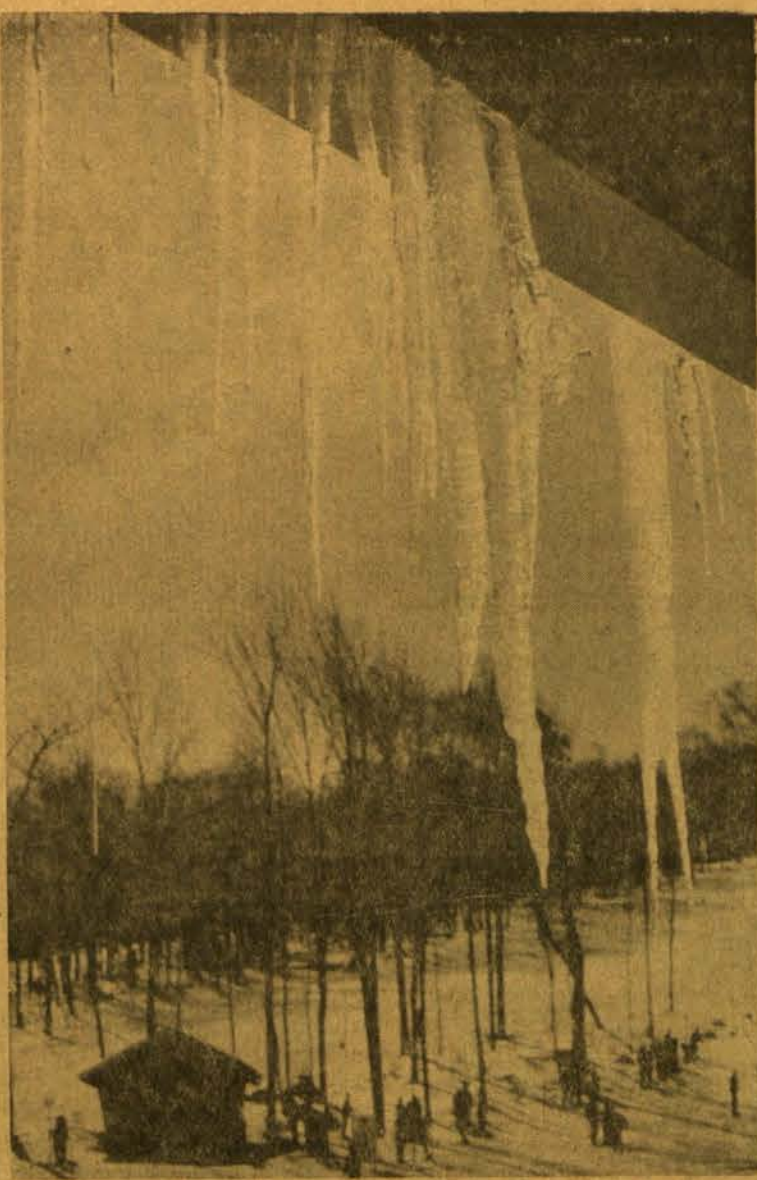
PATIEKIAMI ŠEIMOS STILIUMI PIETUS

Kaina — \$2.50 žmogui

Maistas lietuvių šeimninkių gaminamas.

Taip pat paruošiam ir laidotuvių pietus.

JONAS STANKONAS, savininkas

Mažieji žmonės ir didelė žiema...

Nuotrauka V. Maželio

vienu atveju jis rašė su įkvėpi-
mu ir su žinojimu kaip reikia ra-
šyti. Autoriaus būta nuosalaus ir
gana stiško mąstytojo, turinčio
jautrią širdį, bet neišsijusio pus-
lapių viešumos jai parodyti.

Štai kaip sutrauktai, tik kelio-
se eilutėse Vytauto Karoso moka-
ta suimti ne tik savo, bet ir ap-
lamai kiekvieno žmogaus nerimą
ir gyvenimo akimirksniškumą?
Ko džiaugtis, skųstis arba juoktis?
Nežinau!

Tačiau dažnai ramybės neturiu
ir nemiegu mačiau.

Atrodo man, kad čia tarp kitko
Užgimiau,
Prabėgau,
Nurimau. (psl. 18)

Kitur gi vėl džiaugiamasi pa-
vasariu, gražiai įforminant jo ne-
rūpestingą nuotaiką.
Putoja pavasario kupinos taurės,
Jos džiaugsmą ir nerimą kelia.
Aš viską metu, aš einu be kepurės
Ir sveikinu saulę upelį.

Tačiau daug kur ilgos, labiau
meditacinės, labiau pasakojamo-
jo pobūdžio eilutės primena Vy-
tauto Mačernio "Vizijų" brailą:
Ir kur bebūčiau, ką beveikčiau,
Tarytumei užuolaidas

nuplėsdamas, aš nuolatos
regiu kalvas,
Lankau sodybą, seną namą,
(psl. 29)
sargyboj niūksančius medžius...

SAVUOJU KELIU

Grażina Tulauskaitė, **VAKARĖ
BANGA**. Lyrika. Išleido Lietuvių Die-
nų leidykla, Los Angeles 1968 m. Rin-
kinys 124 psl., kaina \$2.00, gaunamas
ir "Drauge".

Iš visų aštuonių čia minimų po-
ezijos knygų, reikia čia tuoj pa-
sakyti, Gražinos Tulauskaitės rin-
kinys stovi ant labiausiai tvirtų
literatūrinių pagrindų. Ir ne dėl
to, kad poetė būtų kaip nors tra-
diciškai archajiška ar moderniai
avangardiška. Literatūrinio grun-
to tvirtumas Tulauskaitės pasta-
rojoj knygoj jaučiamas ta prasme,
kad autorė visur i savo kūrybą
žiūri kaip i rimtą darbą, kaip i
savo gyvenimo prasmę, o ne kaip

čiuos pirmąpradžiuos savo poeti-
nio kelio žingsnius, taip lygiai
negerai darytis visai kitokiu su
nauja literatūrine apraška, iš jos
neišaugant ir jos neišgyvenant.
Mums atrodo, kad ne keitimasis
pagal laiką yra menininko stip-
rybė ir kūrybingas jo atsišvieži-
nimas, o vien gilinimasis i save
patį i tikrovės atspindėjimas jo
Aš veidrodyje. Todėl būtų kaž-
kaip nesuprantama ir keista, jei-
gu toks tegu ir labai modernus
ir poetiškas dailininkas kaip Cha-
gallis šiandien atsakyty savojo
sapniškojo ir surrealistinio tikro-
vės suvokimo ir mestų i abs-
traktizmą ar kurią kitą, dar nau-
jesnę meno srovę.

Tulauskaitė čia pagirtinai eina
savuoju keliu, nepasiduodama jo
kiems gundymams iš pašalės. Ki-
tas jau klansimas, ar tame kely-
je nėra akivaizdžių poetės klup-
telėjimų, ar pakankamai randa-
me jos savajame Aš lig šiol dar
neatrasto, ar ne per ilgai žaidžia-
ma kuriuo nors sėkmingu atra-
dimu.

Zvelgiant detaliau i "Vakarės
bangos" puslapius, galėtume ras-
ti ten ir šio ir to. Vis dėlto nie-
kur netenka suabejoti, jog skaito-
ma poetė, o ne tik i poezijos pie-
vas šiaip sau įbėgusi prašalaitė.
Tad ir Tulauskaitės situacija šio-
je žemėje yra panaši kaip ir dau-
gelio, visu nuoširdumu rašiusiųjų
poetų:

Man dainuoja ir vėjas pakrantėj,
Glosto saulė, bučiuoja bangą,
Bet nemoku šioj žemėj gyventi,
Negaliu ir numirti staiga

(psl. 9).

Žinoma, norinčiam vienu pri-
sėdimu visą jos eilėraščių knygą
perskaityti, gali kiek pabosti be-
veik be šimties keturių eilučių
posmai ir be jokių slenksčių ri-
tinamas gana vieno metro
sukipimo poezijos audeklas, juo
labiau, kad ir jis atautas grynai
egotistinių temų nytimis.

BRUNO KEPYKLOJE KEPA LIETUVIŠKĄ DUONĄ

HEALTH BREAD — Skaldytų
rugių, Pyragėlius be druskos ir
cukraus.

Kas valgo Bruno duoną,
Visą žydi kaip aguona!

3339 S. Lufanica Av., Chicago, Ill. 60608, GL 4-6376

COLLISION EXPERTS

A. & J. STANEVICIUS

PROGRESS-PAŽANGA

Motors, Karoserijos (Body), Sparnų

(Fender) Pilnas Pataisymas

Plaukams — Ištepame — Dažome

2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663

Chicago, Illinois 60632

imported CARMEL WINES

From the Land of the Bible
To Grace Your Table

SINCE 1882
THE MOST PRIZED IMPORTED
WINES, BRANDIES, LIQUEURS
AND CHAMPAGNES.
VODKA AND GIN
TABLE WINES, DESSERT WINES
VERMOUTHS, CHAMPAGNES
BRANDIES, WISHNIAC
SLIVOVITZ
NON-ALCOHOLIC GRAPE JUICE

PORTUGUESE ROSE WINE
GINJAL (Crock)

These products are available at your
neighborhood liquor store.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. gruodžio m. 27 d.

5

Nors ankstesnis Gražinos Tu-
lauskaitės lyrikos kryžstavimas
vienur kitur atsišaukia ir "Vaka-
rės bangos" eilutėse, bet atsišau-
kia jau tikrai gana vėsime atsi-
minimų nuotolyje. Autentiškiau-
siai poetės šį kartą išgyventi kiek
elegiški, tiesiogie ir alegorine pras-
me lyg ir rudeniniai posmai, ku-
riems ir poetiniai įvaizdžiai ir po-
etinės figūros tiksliai ir prasmin-
gai išieskotos:

Dega beržas kaip gaudulinė
Ant raudono altoriaus rudens,
Ir ne lapai krinta auksiniai —
Varva vaškas ant laiptų akmens.

Peržvelgus aštuonis, pastarai-
siais metais išleistus, čionykščius
eilėraščių rinkinius, kokių nors
ypatingų išvadų vargu ar čia ver-
tėtų daryti. Mums atrodo, kad dėl
čia minėtų knygų išėjimo nereik-
kėtų kaip nors išskirtinai šaukti
nei prieš, nei už. Reikėtų vis dėl-
to suprasti, kad ir jos yra kiek-
vieno įprastinio literatūrinio gy-

venimo tai kiek šviesesnė, tai kiek
tamsesnė dalis. Aplamai, ir jos
liudija mūsų čionykštę literatūri-
nę gyvybę tegu ir ta nuotaika, ku-
rioje vis dėlto yra rašančių ir ku-
rioje dar gana sunku atsispirti pa-
gundai nerašyti.

Pagal užsakymą
gaminame Aluminijaus
žieminius
LANGUS IR DURIS
DURŲ IR LANGŲ
STOGELIUS
Parduodame Armstrong
linoleumą

SPAITIS STORM WINDOW
Company 3261 S. Halsted st.
TEL. VI 2-2472

Platinkite "Draugą".

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pl., 6211 So. Western PR 8-5875

J. LIEPONIS

Immedialiai i ketvirtadienį nuo 12 iki 12.30 kiton dienon ou-
iki 12 val vak Sekmadieniai nuo 12 iki 12.30

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4 %

6 or 12
MONTH
\$10,000
or MORE

Savings certificates issued
for six months or one
year—in minimum
amounts of \$10,000.00,
and thereafter in
multiples of \$1,000.00.
Earnings are paid at
maturity.

4 3/4 %
per annum

Passbook Savings
Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid

as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5 %

6 or 12
MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued
for six months or one
year—in minimum
amounts of \$5,000.00,
and thereafter in
multiples of \$500.00.
Earnings are paid at
maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD.,
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

"DRAUGO" PRENUMERATA — PUIKI DOVANA K A L E D O M S

Naudokitės šia patogią užsakymo forma.

Prašau siuntinėti DRAUGĄ kaip kalėdinę dovaną šiam
asmeniui:

Vardas, pavardė
Numeris ir gatvė
Miestas ir valstybė
Zip Code
Siunčiu prenumeratai

Mano adresas:
Vardas, pavardė
Numeris ir gatvė
Miestas ir valstybė
Zip Code
Parašas

Liublino unijos akto surašymas ir priėmimas

(Atkelta iš 2 psl.)

ky žemių ugrobiną, įvykdytą L ublino seime, šaukėsi valdovo pagalbos, rengėsi ginklu priešintis lenkų sauvalei. Tuo tarpu patys lenkai seime ginčijosi, barėsi, keldami vieni kitų nesąžiningumus. Tokių ginčų metu, balandžio m. 24 d. seimo maršalka prasiarė, kad Kazimierui Jogailaičiui mirus, Albrechtas Lenkijos karaliumi buvo išrinktas. porai didikų su ginkluotu būriu apsupus rinkimų būstą ir rinkikam pagrasinus ginklu. O tokia sauvalė nuolat reikėsi Lenkijoje.

Lenkai rūpinosi kaip nors išgauti lietuvių formalią sutikimą. Lietuva įjungti į Lenkiją ir reikalavo, kad valdovas lietuvius priverstų grįžti į seimą. Pakartotinai šaukiami, birželio mėnesio pradžioje Lietuvos atstovai vėl pradėjo rinktis į Liubliną. VI.7 d. Lietuvos didikai ir delegatai, atvykę į seimą, pareiškė protestą dėl lenkų nuo Lietuvos atplėšimų žemių. Gi lenkai vis perrašinėjo ir taisė tų žemių atplėšimo dokumentų tekstus. Pamažu vis dėlto lietuviai įsitraukė į kalbas dėl lenkų peršamo akto teksto. VI. 18 d. lenkų atstovai visą dieną svarstė teksto projektą ir paskui jį perdavė lietuviams. VI. 20. lenkai kalbėjo apie lietuvių atskirtimus, pageidavimus. VI.27 d. lenkai reikalavo, kad lietuvių sutiktų su visais lenkų nutarimais. VI.28 d. buvo dramatiškiausias to seimo posėdis. Žemaitijos storasta Jonas Katkevičius ašarodamas ir puoles ant kelių, maldavęs valdovą atsiminti jojo priesaiką Lietuvai ir prašė lenkus atsižvelgti į lietuvių reikalavimus. Krokuvos vyskupas Padnėvskis, atsakydamas į Katkevičiaus kalbą, tikino lietuvius, kad, esą, lenkai tąja sutartimi siekia ir lietuvių gerovės ir prašė lietuvius jiems peršamąją uniją priimti. VI.29 d. buvo redaguojamas tos sutarties teksto projektas, daugiausia vien lenkų. VI.30 vyko bendras lietuvių ir lenkų to projekto aptarimas. Liepos 1 d., penktadienį, buvo paskaitytas tas bendras unijos akto tekstas, nors ir jis, panašiai kaip ir tu atplėšimų žemių dokumentai, pakartotinai buvo dar papildomas, peredaguojamas beveik iki to seimo pabaigos. Vis dėlto visų tų aktų paskelbimo data liko jų pirmojo skaitymo dienos data. Tad ir tas "Liublino unijos" aktas turi 1569 m. liepos 1-sios dienos datą.

Aktas pradėdamas priminimu apie senus susitarimus, nors jų ir nepišvardina. Toliau nurodo, kad Lenkijos karalystė ir Didžioji Lietuvos kunigaikštystė tapo vienu, vienalypiu kūnu, bendraja "Zeczpospolita" (Respublika), kuri iš dviejų valstybių bei tautų susijungė ir susiliejė į vieną tautą. Valdovas — karalius vienas, bendras tai naujai valstybei, renkamas Lenkijoje, Lenkijos karaliumi ir vainikuojamas Krokuvėje, gi Didysis Lietuvos Kunigaikštis daugiau nerankamas, tik Lenkijos karalius, jį vainikuojant, apšaukiamas ir Lietuvos Didžiojo Kunigaikščiu. Cia primeinama, kad Žygimantas Augustas savo įpėdinystės teises į Lietuvos sostą perleides Lenkijai. Seimas — vienas, bendras. Pareigūnai abiejų šalių priesaikas duoda karaliui. Pinigas — vienas, bendras. Muitai tarp Lietuvos ir Lenkijos panaikinami. Abiejų šalių žmonės gali sau įsigyti turtą vienaip abiejose kraštuose. Trumpai tariant, tąja unija Lietuva turėjo išnykti iš politinio Europos žemėlapiu ir tapti eiline Lenkijos provincija.

Būdinga, jog esamuose nuorašuose yra gana daug smulkių skirtumų, lyginant su paties akto originalu. Pvz. to akto nuoraše ir daugiau plačiai žinomuose jo tekstuose nurodoma, jog tos dvi valstybės jau buvo sutarimis susijungusios šio, Žygimanto Augusto, valdovo senelio laikais. Tuo tar-

pu to akto originale tų žodžių nėra, ir jame praeities priminimai prasideda nuo valdovo Aleksandro laikų.

Perskaitytus liepos 1 d. tos unijos akto tekstą, buvo pereita prie priesaikų, kurios užtruko iki 8 val. vakaro. Lietuviai buvo saikdinami du kartus: vieną kartą ka p Lenkijos senatoriai, gi antrą kartą — unijos aktui. Priesaikos buvo duodamos pagal tą pačią dieną priimtus tekstus, kurių žinomi keli variantai. Po priesaikos, lyjant stipriam lietuvi, valdovas ir visi seimo dalyviai nuvyko į Sv. Stanislovo bažnyčią. (kur ir dabar tebestovinti Liubline). Ten valdovas ir visi susirinkusieji su ašaromis atgiedojo Te Deum. Po to valdovas grįžo į pilį. Taip, ypač lenkų įsitikinimu, pasibaigė beveik pora šimtų metų užtrukusių lenkų pastangos formaliai Lietuvą įjungti į Lenkiją. Vis dėlto iš to seimo dienyno teksto ir anų laikų aprašymo nematyti, kad liepos 1 d. posėdis atrodė toks, kokį pavaizdavo dailininkas J. Mateika, kur "Liublino unijos" paveiksle matome Žygimantą Augustą, su kryžiumi rankoje, saikdinantį lietuvius. Tai jau vien dailininko fantazija, panašiai, kaip ir Lelevalio po 1831 m. sukilimo paskelbtas obaltis "Laisvi su laisvais, lygūs su lygiais" dažnai lenkų dabar "prikabinamas" Liublino unijos laikams.

Pats seimas posėdžiavo dar iki rugpjūčio 11 d. Buvo daug ginčų dėl įvairių nutarimų ir seimo sprendimų. Būdinga tačiau, jog tame seime niekas visai neužsiminė apie tą tariamą Kriavos aktą, uniją, nors ir lenkai ir lietuviai tame seime operavo įvairiausiais tokios unijos projektų bei atskirtimų tekstais. Niekas neužsiminė apie kokį nors Jogailos raštą, panašų į aną tariamą aktą.

Daug sutaupsite pirkti šia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas aptarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Adomas Galdikas karste ir atsivėikimo vakare bendrai maldai vadovaujantis poetas tėvas Leonardas Andriejus, OFM. Nuotr. V. Mažilio

Kultūrinė Kronika

• Žurnalas "Books Abroad" recenzuoja lietuvių grožinės literatūros naujas knygas. Literatūros pasaulyje išsiskovojęs labai reikšmingą vardą, šis Oklahomos universiteto leidžiamas trimėnesinis žurnalas kiekvieną savo numerį vis liėčia ir lietuvių literatūros dabartinę raidą. Štai ir šių metų rudens tome dr. Rimvydas Šilbajoris aptaria pavergtį Lietuvoj po-kario metais iškilusios jaunos poetės Janinos Degutytės poezijos knygą "Mėlynos deltos" ir Pauliaus Jurkaus legendų rinkinį "Ant Vilnelės tilto". Pažymėtina dar ir tai, kad lietuvių kny-

gos aprašomos ne kokiuos slavų kalboms skirtuos puslapiuos, kaip dažnai anglosaksų leid-niuos ši kaida pasitako, bet atskiroje žurnalo dalyje, kurios bendroji antraštė yra "Fino-Ugrie and Baltic Languages". Žurnalo adresas: "Books Abroad", University of Oklahoma Press, 1005 Asp Ave., Norman, Okla, 73069. Metinė prenumerata \$8.00.

• Išėjo naujas "Lituanus" žurnalo numeris — Volume Fifteen / Number Two 1969. Leidinys pasirodęs labai paprasti, bet ir labai skoningi dail. Vy-tanto Vinkau dvieju slavų viršėtin. Šiuo Nr. angliskai kalbančiam pasauliui pristatomi du lietuvių iškilieli filosofai: Antanas Maceina ir Juozas Girnius. Skaitytinas supažindinamas su aktyviu mokslinė veikla ir duoda-

• Romualdas Špilis rašo naują romaną. Po susilankusio platan susilomėlimo romano "Resistencija", kuris yra jau pasielkes daugeli skaitytin. rešytos dabar atsideda kura veikla valduojanti volkiečių okuna-cija Lietuvoje. Veikalo vardas numatomas "Mergaitė iš Geto".

• Nuo naujų metų "Draugo" kultūrinis priedas pasirodys naujomis skyrin antraštemis. Bus pakeistas ir pirmojo kultūrinio puslapio antraštinis piešinys. Visas antraščių raides ir pieš-nius sukūrė žinomas mūsų dailininkas - grafikas Algirdas Kurauskas. Antraštės vienumon tingiantys motyvai yra labai išradinai paraudeti lietuvių skulptūrinės tautodailės akcen-tai.

• Iš spaudos išėjo nauja Algimanto Kėzio, S. J., iliustruota knyga "Sidewalk". Knyga yra religinio - meditatyvinio pobū-džio. Autorius iėmuitas M. Bar-bieri, iliustracijos Algimanto Kėzio, S. J., išleido Maryknoll leidykla New Yorke. Kaina

\$4.50, gaunama pas leidėją: Maryknoll Publications, Maryknoll, New York 10545, arba pas tėvus žiūnus Chicagoje.

— Generolas Douglas Mac-Arthur gimė 1880 m. sausio 26 dieną.

— Taip, aš esu Murfienė, — suezrinta atsakė moteris, — bet nesu našlė.

— Ar nesi, saikai? — parodė nepasitenkinimą ir atėvis.—Tai palauk, kol pamatysi, ką jie ten užneša laiptais.

MOVING
Perkrauto baldus iš arti ir tol
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629 Tel RE 7-7083

since 1914...

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
640 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: 254-4426

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAZYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kun'skas

NAUJAI PERTVARKYTAS
DIAMOND HEAD
RESTORANAS & LOUNGE
PASICLO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ
AMERIKIETISKŲ VALGIŲ
O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTISKI VALGIAI, pasirinkite JAPONISKĄ MENIŲ.
Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė

Padavėjos apsirėngę "kūono" rūbais
Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro.
Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto.
Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. dieną
Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų —
TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head
RESTAURANT & LOUNGE
3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)
Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbiai

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurbius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija; iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777
Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šešt. 7 v. r. — 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIRAS ČESAS

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 8507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

LIETUVĖ MOTERIS KALBA ANGLISKAI VISUOMENEI

Lietuvos moteris - "The Lithuanian Woman" prabilo į angliską visuomenę. Tai 197 psl. knyga išleista Lietuvių moterų klubų federacijos. Redagavo Birutė Novickienė, bendradarbiaujant Irenai Banaitienei ir Marijai Noreikienėi. Įžangą parašė Vincė Jonuškaitė - Leskaitienė, iliustravo Paulius Jurkus. Spausdino pranciškonai, Brooklyn, N. Y., 1968m.

Šis dailus, kruopščiai paruoštas leidinys anglų kalba suskirstytas į septynis skyrius, kurių vaizdžiai skamb. antraštės nusako lietuvių moters veiklą amžių bėgyje, kaip lietuvių moters legendose ir ankstyvojoje gamyboje, karalių ir kunigaikščių laikais, Lietuvos užtemimo laikotarpyje, nepriklausomoje Lietuvoje, Sovietų okupacijoje, emigracijoje ir paskutiniame skyriuje apžvelgiama Lietuvių moterų klubų federacijos veikla. Knyga papildyta dviem žemėlapiais, bibliografija bei trimis priedais: lietuvių moters tarptautinės konferencijos, lietuvių atstovės moterų klubų konferencijoje ir trečiąjį priedą sudaro kelios lietuvių liaudies dainos angliskai. Knygoje gausu nuotraukų (70psl.) su paaiškinimais, Jose dažnai randamos nenuilstančiai vadovaujančios klubams ir įvairiose konferencijose moterų atstovės: Birutė Novickienė, dabartinė pirmininkė Vincė Jonuškaitė - Leskaitienė, Galė Zilionienė, Magdalena Galdikienė, Irena Banaitienė ir daug kitų.

Knyga pateikia įdomių, daugeliui negirdėtų žinių apie lietuvių moterų kultūrą, tautinę, politinę socialinę veiklą. Tokia knyga seniai buvo reikalinga spausdintu žodžiu informuoti angliskai - skaitančią visuomenę apie lietuvių moters savitumą, subrendimą kovoje dėl Lietuvos laisvės, supažindinant skaitytoją su prieš 25 metus pasiekta laisvoje Lietuvoje socialine pažanga ir pan. Knyga naudinga yra pasiskaityti tiek jauniesiems, tiek ir vyresnio amžiaus lietuviams. Įdomu pastebėti, kad aukštos civilizacijos kai kurių vakarų Europos kraštų moteris dar ligi šiol neturi lygių teisių su vyrais, o tuo tarpu 1920 metais lietuvių moteris jau buvo renkamos į atgimusias Lietuvos steigiamąjį seimą ir užėmė įvairias svarbias tarnybas. Pvz. steigiamo seimo pirmajam posėdžiui pirmininkavo rašytoja Gabrielė Petkevičaitė - Bitė, sekretoriavo mokytoja Ona Muraškaitė - Račiukaitienė.

"The Lithuanian Woman" knygos redaktorė teisininkė, visuomeninkė Birutė Grigaitytė - Novickienė sukaupė apie save pasiaukojusių moterų būrėlį, kurios sekmingai kelia Lietuvos vardą ir gina jos interesus. Joms talkina ir kiti lietuvių moterų klubai. Šios knygos pasirodymas, tai pavyzdys, kaip silpnomis rankomis, didele dvasine jėga, tėvynės meile bei erudicija galima pasiekti atmintiną paminklą. B. Novickienė tai įvykdė. Ji turi pakankamai patyrimo šioje srityje, nes moterų socialinė ir visuomeninė organizacijos yra dirbusi visą gyvenimą. Ji yra pirmoji moteris, baigusi Lietuvos universiteto teisių fakultetą (1924 m.). Ji dirbo teisininkės dar-

ba, reikišėsi spaudoje, dalyvavo bei vadovavo socialinio Lietuvos gyvenimo pagerinimo organizacijose, moterų klubuose, atstovavo lietuvių moteris tarptautinėse organizacijose ir t.t.

Norėtųsi čia pateikti ir keletą pastabų. Žiūrint iš moteriškosios pusės, knygos viršelis ir kelios vinjetės galėjo būti atliktos moters menininkės. Jų yra nemaža laisvame pasaulyje. Galėjo būti plačiau apžvelgtas nepriklausomos Lietuvos laikotarpis iškeliant daugiau atsižymėjusių moterų, o ypač būtų pageidautina turėti daugiau žinių apie laisvame pasaulyje mokslą, meną, teisę, mediciną ir kitose srityse pirmaujančias lietuves.

Tektu palinkėti, kad "The Lithuanian Woman" knyga lietuvių šeimose rastų sau prideramą vietą knygų lentynoje.

Grazina Krivickienė

Moters žavesio galia

Rašytojas Robert Talbert yra pasakęs: "Moteris su tikru žavesiu yra toji, kuri pajęgia jaunuoli pasijusti subrendusiu, seną vyrą - jaunu, o vidutinio amžiaus vyrą - visiškai pasitikintį savi- mi!"

Japoniškos nuotaikos gėrimas

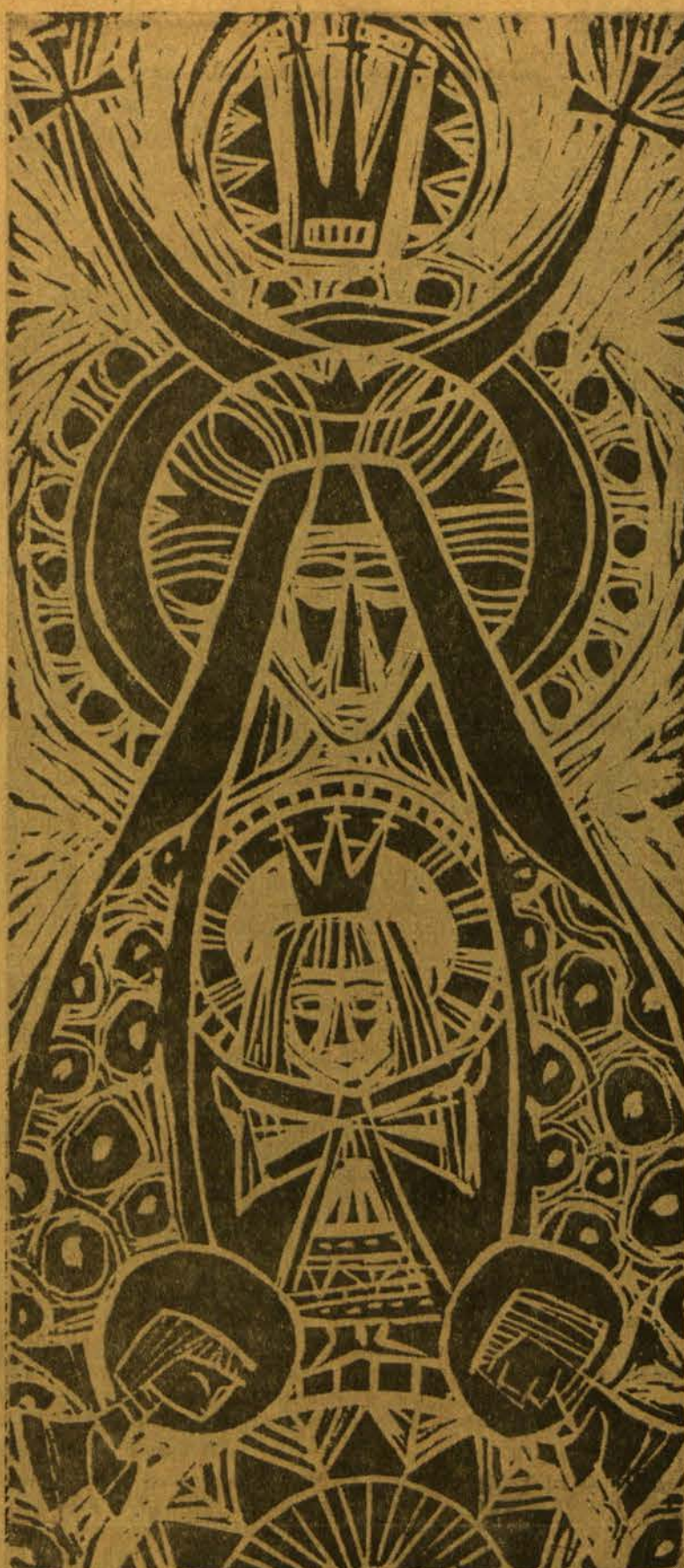
A.S. MICHELEVICIENE, Japonija

Prancūzija yra pagarsėjusi geru vynu; Vokietija alumi, o Skotija savuoju "Scotch". Japonijos gi tradicinis bei tautinis gėrimas yra "sake" - ryžių vynas.

Vynai daugumoje yra gaminami iš vynuogių; alus iš miežių, o "sake" fermentuojamas iš ryžių. Vynas, ilgiau stovėdamas, darosi geresnis. "Sake", kaip ir alus, pagamintas, tuojau išleidžiamas į rinką; jo ilgai laikyti sandėliuose nepatariama. Daugelis galvoja, kad šis gėrimas yra giminėginis alui negu vynu. Bet kažkodėl jau nuo senų laikų "sake" yra vadinamas ryžių vynu.

Pašildytas vynas

Manoma, kad ryžius japonai pradėjo auginti daugiau kaip prieš 2000 metų. Maždaug tuo pačiu metu atsirado ir "sake". Šis ryžių vynas laikomas japo-

Ypatingas

Kalėdų Madona

nos tautos "nuotaikos gėrimu", kuris dažniausiai į stalą patiekiamas pašildytas mažose porceleno bokaluose. Svečiai juo vaišinasi iš mažų porceleninių puodukų, kurie truputį primena europietiškus degtinės stiklelius.

Alkoholio turintis "sake" yra gi truputį stipresnis už vakarietiškus vynus (15 proc.-17 proc. stiprumo). "Sake" skonius primena šiek tiek "Madeira" ar "Sherry". Šis ryžių vynas daugumoje yra kristaliniai permatomo vandens spalvos.

"Sake" japonai geria prie visų savo tradicinių valgių: "Sushimi" (žalia žuvis), "Tempura" (alyvoje kepti žuvų giminės gaminiai), "Yakatori" (viščiuko patiekalas) ir t.t. Japonai negali įsivaizduoti "gerų" pietų be jų tradicinės "sake". Atseit, jie, gurdami ryžių vyną, jaučia

didelį poilsį, nervų atpalaidavimą.

Vyno gerumas priklauso nuo vandens

Muencheno vanduo išaukštino "Muenchener Bier"; Anglijoje Burton vanduo išgarsino "Pale Ale". Taip pat ir "sake" gerumas priklauso nuo vandens. Šio gėrimo bravorai - gamyklos yra susikoncentravusios apie Kyoto miestą, kurio apylinkės pasižymi skaniu ir geru vandeniu.

Pradedant II-ojo pasaulinio karo pabaigą, japonai vis daugiau ir daugiau pradeda persiimti vakarietiškais papročiais, valgiais, gėrimais ir rūbais. Pastaruoju metu Japonijos rinkas pradėjo užplūsti vakarietiškoji degtinė, konjakas, whiskey ir visokie vynai. Ypač jaunoji karta stengiasi pamėgdžioti vakarietiško pasaulio visokiais būdais. Tokios situacijos "sake" gamintojai susirūpino ir pradėjo ieškoti naujų būdų šio gėrimo pavairinimui. Jie nori žūt-būt išlaikyti konkurenciją prieš užsienio gėrimus. Dabar jau daugelis restoranų Japonijoje pasiūlo "sake", užpildytą ant smul-

Dailininko Adomo Galdiko paskutinis atveikis New Yorko lietuvių Moterų klubo parengime. Iš kairės į dešinę: p. Slapeliene (dail. Ig. Slapelio žmona), rašytojas J. Petrenas - Tarulis, aktorė A. Dauguvietė, Adomas Galdikas, solistė Vincė Jonuškaitė, aktorius Vit. Zukauskas ir dr. M. Kregždienė.

Nuotr. V. Mažello

Žvaigždės Šventosios Kalėdų nakties
Amžinu ilgesiu mums čionai švies,
Ir šiaurės vėjas šauks neramus,
Kol mes pasieksim gimtuosius namus.

Grazina Tulauskaitė

Stalino dukters atsiminimai

Nauja Svetlanos Allilujevos knyga

JUOZAS DAUGAILIS

Dveji metai, kai vienintelė Stalino duktė Svetlana apsigyveno Princetone, N.J., pasitraukusi iš raudonosios imperijos, kurią jos tėvas sukūrė. Daug Kremliaus paslapčių ji atskleidė ankstybėsneje knygoje - "Twenty Letters to a Friend", o dabar daug ką su moterišku nuoširdumu, bet su giliai patyrusio žmogaus tvirtumu ji pasakoja antroje knygoje - "Only One Year", kuri kelia susidomėjimą naujų knygų lentynose.

Siame leidinyje pagrindė ji apima laikotarpį nuo 1966 m. gruodžio 19 d., kada paliko Rusiją. Tas jai buvo leista, kad savo vyro pelėpus nuvežtų į tėviškę Indijoje. Legaliai išvykusi, ji Rusijon nebe grįžo. Iš šio veikalo darosi ryškus, kodėl.

Moteris biurokratinėje priepaudoj

Ji pasakoja, kaip net moteris prislegia Sovietų biurokratinę priepaudo. Pvz. rašo apie vieną pažįstamą - Bertą, JAV negro ir žydės dukterį, kuri gimė Taškente. Sovietų pareigūnai griežtai vertė įrašyti jos tautybę "uzbekė", ar "rusė", nors ji pati buvo tamsios spalvos, neturėjo nei lašelio uzbekiško ar rusiško kraujo ir norėjo būti įrašyta negre. Tik jos iškilimas teniso žaidimo laimėtojai stipresnį balsą apginti savo teises.

Net ir Stalino dukters Sovietai neišleido vienos užsienį. Prie jos priskyrė palydovę Ksirovą, kuri ją turėjo stebėti. Išvyka Svetlana labai džiaugėsi, sakydama, kad juk jos karta Rusijoje augo visiškai izoliacijoje nuo pasaulio.

Svetlana skelbia, kad Sovietuose neegzistuoja tikra įstatyminė tvarka: Sovietuose įstatymai gali būti aiškinami kaip tas geriau tar nauja valstybei ir tame gūdi paslėptas visišką beįstatymiško pavojaus.

Svetlana tiesiog veržėsi iš Rusijos, tardama: "Prakeiktas Kremlis! Prakeiktas kalėjimas".

Slapta užsienin išsiųstas rankraštis

Ji jau turėjo parašiusi savo pirmą atsiminimų knygą ir rankraštį buvo slapta per Indijos ambasadorių išsiuntusi užsienin. Tai ji padarė, žinodama, kad Sovietuose būna nenupelnyti, staigūs kratai. Taip kratų metu buvo konfiskuotas rankraštis Grossmano romano: "Tikruoju keliu", o taip pat Solženicyno rankraštis kūrinio "Pirmasis ratas".

Apie tą išgarsintą mediciniską

kintų ledų gabaliukų, pridant riekutę citrinos (atseit, "sake" on the rocks)

Ragaus "sake" Expo - 70 parodoje

Japonai yra senų tradicijų tauta. Nors ir vakarietiška įtaka ir smarkiai skverbiasi į jų gyvenimą, bet jie stengiasi nepamiršti ir savo papročius. Atrodo, kad "sake" gėrimas ir toliau gyvuos Japonijos žemėje, ypač, kad jų visos tautinės šventės bei šinto religinės ceremonijos neatskiriama dalis yra susijusios su ryžių vynu gėrimu.

Ateinančių metų pavasarį Osaka mieste, Japonijoje, atidaro Pasaulinė paroda (Expo - 70). "Sake" gamintojai paskubomis baigia įrengti erdvius ir rytiškai meniškąs paviljonas, kuriuose gausūs parodos lankytojai turės progą paragauti šio išgarsėjusio japoniško gėrimo.

IS MOTERŲ PASAULIO

— Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų vieneto narės surengė muziejaus patalpose lietuviškų audinių parodą, kuri tęsėsi visą lapkričio mėn. Ekspozicijoje rinkinyje galima buvo pamatyti 17 šimt. lininio nuometo fragmentus, Vilniaus muziejuje išstatytą priejuostę ir kitus lininius bei lino-vilnos raštuotus audinius.

Rinkinį sudarė muziejui dovanoti ir paskolinti šių asmenų audiniai: H. Buchinskienės, O. Vyšniauskienės, Lietuvių universiteto klubo (LUC), P. Vaitaitienės, F. Remeikienės, M. Krauchunienės, D. VanSlavich, Gronskienės, K. Rožanskienės ir B. Mielkus.

Lankytojų parodžius nepaprastai didelį susidomėjimą, Moterų vienetas planuoja ateityje suruošti daug didesnio masto audinių parodą.

Ir vyrai prašo...

Iš Lusakos, Zambijos, ateina žinia, kad moterų mokytojos laukiančios kūdikių, ten gauna net 3 mėnesius atostogų. Dabar ir Zambijos vyrai mokytojai užsimanė reikalauti tų pačių privilegijų, kai jų žmonos laukiasi kūdikių.

Tačiau iš Švietimo ministerijos atėjo sausas atsakymas: "Ministerija tik svarstys tokias atostogas, jei susidarytų situacija, kad vyrai mokytojai... turėtų gimdyti."

Karalienės pašto ženklų kolekcija

Anglijos karalienė Elzbieta paveldėjo, tur būt, pasaulyje vertingiausią pašto ženklų kolekciją iš savo senelio, karaliaus Jurgio V, kuris praleisdavo trejetą popiežių savaitę, juos betvarkydamas. Ši kolekcija susidaro iš 1000 albumų puslapių, 3 milijonų dol. vertės.

nuotaikas bet kokio caro, imperatoriaus, nuo kurio valios viskas krašte pareina.

Rembrandto parodoje Chicago Meno institute. Iš kairės į dešinę: Aldona Mažeikienė, Ina Liorentaitė ir Eva Jerome. Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų vienetas ta proga suruošė paskaitą. (anksčiau aprašyta).

Nuotr. J. Kasakiaičio

ADA KARVELYTE

Ak, nepamiršt to rudensio

To rudensio Paryžiuje
Užmiršti negaliu...
Nukrito perlais ašaros,
Ant vystančių žiedų...

Be žodžių susitikome,
Be žodžių - tu ir aš...
Kas mano mintį šiandien
Vėl pas tave parneš...

Aš Notre - Dame bažnyčioje
Apsvaigęs riuo maldų...
Ak, nepamiršt to rudensio
Ir drebančių gėlių...

Susimąstymas

Neapsakomai greitai keliaujam
Šios žemės taku...
Tartum gėlės nuvyta mūsų dienos
Be meilės sapnų...

Rodos, bėgtum per žydinčias pievas
Ištienes rankas...
Pasivijęs drugelį mažytį
Pravirktum slapčia...

Taip greitai, taip greitai keliaujam
Vysta dienos be džiaugsmo jaunystės,
Šios žemės taku...
Be meilės sapnų...